

1 da ode, a onda bismo dali izjavu jer i to je nešto što treba uzeti u obzir. No,
2 ukoliko mislite da bi bilo potrebno da imate tu odluku pre unakrsnog
3 ispitivanja, onda...

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa, mislim da je to bitno, časni Sude,
5 jer neke stvari na koje sam ja stavila prigovor tiču se indirektno uticati će na
6 moje unakrsno ispitivanje.

7 [Sudije većaju]

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da to neće potrajati duže od
9 deset minuta. Najpre smo hteli da čujemo da li je došlo do neke dalje
10 saglasnosti između strana, tako da ćemo sada napraviti pauzu od desetak minuta,
11 a mogli bismo iskoristiti to sve vreme za spuštanje zastora.

12 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

13 ... Kratka pauza počela u 14.25h

14 ... Sednica nastavljena u 14.49h

15 [Svedok je ušao u sudnicu]

16 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite. Izvolite sestii.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Raspravno veće je malo duže raspravljalo
18 o ovome.

19 Što ste tiče Vaših prigovora, gospođo Loukas, Raspravno veće neće
20 primiti u spis pasus 20 i 21 izjave. Međutim, prima u dokaze paragrafe 22, 24. A
21 što se tiče 24, Raspravno veće prima na znanje da je relevantnost tog pasusa u

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tome što je svedok čuo sličan jezik, odnosno sličan način govora kao ono što je
2 čuo iz Beograda, to isto je čuo u Kotor Varošu.

3 Zatim do pasusa 46 oni se odbacuju, a zatim imamo paragraf 60. Nećemo
4 primiti u dokazni spis poslednje pola rečenica pasusa 60 koji počinje rečima
5 "Ali bilo je to...". Istovremeno, ako Tužilaštvo želi da postavlja dodatna
6 pitanja o ovome, imati će priliku za to.

7 Što se tiče prvog dela rečenice koja počinje rečju "proklamacija,
8 proglas", Raspravno veće smatra da ovo odražava percepciju o pravnom statusu te
9 proklamacije od strane svedoka i naravno mogu se postavljati pitanja svedoku s
10 tim u vezi.

11 Pasus 63. prima se u dokazni spis deo koji počinje sa rečima "glasački
12 listići", ali ne rečenica iza toga koja počinje rečju "ovo", a završava rečju
13 "diskriminacija".

14 PREVODILAC: Ili "ova diskriminacija". Prevodioc nema tekst na B/H/S-u.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što se tiče pasusa 66 i 67, Veće razume
16 da u ovim pasusima svedok stavlja u određeni kontekst jedno iskustvo koje je on
17 sam doživeo. Paragraf 67 omogućava Raspravnom veću da shvati da li je opis
18 događaja koji je stavljen od strane svedoka opisan na takav način koji se
19 podudara sa svedočenjem koje je do sada već izvedeno i prema tome Raspravno veće
20 će razmotriti pisanu izjavu. Prema tome, 66 i 67 se primaju u spis.

21 Pasus 90 - također se odbacuje prigovor, gospođo Loukas. Raspravno veće
22 smatra da pasus 92 odražava vrstu informacija, odnosno kakve informacije je

23
24
25
26
27
28
29
30

1 svedok mogao da čuje preko medija, a to naravno ne znači automatski da sve ono
2 što je prikazano u sredstvima javnog informisanja predstavlja istinu ili čak
3 celokupnu istinu ili pak delimičnu istinu, no ipak jeste neka vrsta indikacije o
4 tom koja vrsta informacije se mogla na taj način dobiti.

5 Dakle, to je odluka Raspravnog veća. Ne, izvinite! Još uvek ostaje
6 paragraf 99. I ovo se odbacuje. Raspravno veće smatra, naročito prvih par
7 rečenica paragrafa 99, da to odražava sliku koju je svedok imao o onome što se
8 dogodilo. Prema tome, ako tu piše da izjave oficira JNA nisu mogle proći
9 neopaženo, to naravno ne znači da Raspravno veće se saglašava sa tim da je ovo i
10 smisao rečenice, međutim Raspravno veće prihvata da je to način kako je svedok
11 na taj događaj gledao.

12 Mislim da sam ovim završio sve Vaše prigovore, gospođo Loukas.

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Odgovorili ste na sva
14 pitanja.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ukoliko bi usled ove odluke Tužilaštvo
16 imalo dodatnih pitanja, imate priliku da to učinite sada.

17 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, mi nemamo potrebe da
18 postavljamo dodatna pitanja.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Gospođo Loukas, možete sada
20 unakrsno ispitati svedoka.

21 Svedoče 144, sada će Vas ispitati branilac.

22 SVEDOK: SVEDOK KRAJ 144 [nastavak]

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 njegov prevod.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu.

3 GĐA LOUKAS: [simultani prevod]

4 P: Svedoče, Vi imate taj dokument pred sobom?

5 O: Da.

6 P: Molim Vas sada da pročitate polako, kako bi ušlo u zapisnik, šta se
7 nalazi na B/H/S-u. Dakle, da pročitate taj dokument na bosanskom, hrvatskom,
8 odnosno srpskom, i to stranicu 220. Tu je pola stranice i pola stranice na
9 strani 221, a onda ću Vam postaviti neka pitanja u vezi sa tim. U redu?

10 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, mi ćemo ovde jednu praktičnu
11 sugestiju izneti. Gospođa Mirić /u engleskom transkriptu: "Čmerić"/ je upoznata
12 s ovim dokumentom i mislim da bi se postigao isti cilj ukoliko bi ona pročitala
13 taj dokument za potrebe zapisnika.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svejedno ko pročita, no moguće da bi
15 gospođa Mirić verovatno bolje znala da li prebrzo čita zbog prevodilaca. Da li
16 imate nešto protiv, gospođo Loukas?

17 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ne, časni Sude. Mislim da je to sasvim u
18 redu. Ja sam prosto mislila da bi bilo da svedok to pročita sebe radi.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No, gospodine svedoče, gospođa Mirić /u
20 engleskom transkriptu: "Čmerić"/ će sada pročitati ovaj tekst, a Vi samo pratite
21 tekst i čitajte da biste mogli posle da odgovarate posle na pitanja.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 GĐA ČMERIĆ: "7. i 8. februara 1992. godine u selu Mehurići kod Travnika
2 održano je vojno savjetovanje koje će kasnije ponijeti epitet istorijskog, a na
3 kome su se sastali komandanti regionalnih štabova i dio glavnog štaba Patriotske
4 lige BiH. Cilj savjetovanja bilo je usaglašavanje planova po regijama i podjela
5 zadataka za naredni period.

6 Priprema ovog skupa počela je krajem 1991. godine kada sam svim
7 štabovima na terenu poslao uputstvo "Zadaci RVŠ". Bio je to dokument kojim su
8 pored ostalog udareni temelji domaćoj namjenskoj industriji. Kada smo se
9 sastali, podnio sam uvodno izlaganje o tadašnjoj vojnoj i političkoj situaciji i
10 procjenu i ocjenu buduće strategije.

11 Osnova ovog izlaganja na savjetovanju je prihvaćena i sažeta u prve
12 dvije tačke najvažnijeg dokumenta PL-a, Direktive za obranu suvereniteta
13 Republike Bosne i Hercegovine, izlaganje i izveštaji komandanata, neposredna
14 razmjena mišljenja i saznanja kompletirali su ovaj dokument koji je završen 25.
15 februara u Sarajevu.

16 U pripremi i realizaciji dokumenta, kao i u vođenju skupa u Mehurićima,
17 kao savjetnici su mi pomagali Rifat Bilajac i Zičro Suljević, no direktiva je
18 moj ručni rad. U rukopisu je i umnožena, tek kasnije prekućana i dostavljena
19 komandantima regionalnih štabova. Zadaci RVŠ:

20 Napraviti plan za općine i regije koji treba da sadrži:

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Pod 1. Raspored jedinca SDS, jačina i sastav. Raspored jedinica JNA,
2 jačina i sastav. Raspored skladišta oružja i municije. Označiti na karti etničku
3 strukturu po selima, mjesnim zajednicama, gradskim i prigradskim naseljima
4 (muslimanska i hrvatska sela - puni zeleni krug, a pored hrvatskih sela staviti
5 slovo H, srpska sela - plavi krug). Ucrtati na karti mogući način dejstava
6 jedinica SDS i JNA, a ovo crtati tankim isprekidanim linijama.

7 Pod 2. Raspored naših jedinica, jačina i sastav - mogući (planirani)
8 način dejstava, ako bude trebalo, način blokiranja kasarni. Način napada na
9 skladišta radi uzimanja oružja ili samo radi blokiranja. Označiti mjesta
10 planiranih objekata za diverzije. Tačno označiti mjesta - rejone, za opštinske
11 pozadinske baze i regionalne pozadinske baze. Planirati iz kojih će krajeva,
12 sela, mesnih zajednica, iseljavati muslimanski narod, put izvlačenja, ko ga
13 obezbeđuje, mjesto prihvata i smještaja. Planirati način obezbeđenja saveznih i
14 republičkih robnih rezervi.

15 Pod 3. Plan uraditi na karti 1:50.000, a znakove uzeti iz uputstva za
16 vođenje radne karte. Boje koristiti kako je regulisano u tački 1.

17 Pod 4. Za savjetovanje koordinatora i komandanata RVŠ pripremiti
18 izlaganje od 10 - 15 minuta, gdje izložiti plan, iznijeti probleme, prijedlog
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 rješenja, zahtjev GŠ BiH.

2 Pod 5. Usaglašavanje planova regija i izrada plana odbrane BiH i
3 muslimanskog naroda održat će se odmah poslije Nove godine. Termin će biti
4 naknadno određen.

5 Pod 6. U referatu posebno obraditi namjensku vojnu industriju, vrstu
6 proizvodnje i objasniti kakve su naše pozicije i plan.

7 Pod 7. Obraditi kakve su mogućnosti male privrede na proizvodnji
8 formacijskih i priručnih sredstava (bombe, mine i tako dalje) uz odgovarajuću
9 dokumentaciju.

10 Pod 8. Mogućnost uskladištenja i čuvanja većih količina oružja i MES."

11 [na engleskom] To je kraj dokumenta, časni Sude.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospođo Čmerić.

13 Gospođo Loukas, imate reč.

14 GĐA LOUKAS: [simultani prevod]

15 P: Gospodine svedoče, radi Vaše informacije ovo je iz knjige *Lukava*
16 *strategija* koju je napisao gospodin Sefer Halilović. Da li ste možda pročitali
17 tu knjigu?

18 O: Ne.

19 P: Aktivnosti koje su opisane na ovim stranicama koje su pročitane, na
20 stranicama 220 i 221... - da li ste Vi znali za bilo koje od tih aktivnosti
21 planiranja?

22 O: Ne.

23 P: Prema tome, s obzirom na ove razne aspekte vojnog planiranja u
24 februaru 1992. godine, Vi kažete Sudu da Vi o tome ništa niste znali, da se to u

25

26

27

28

29

30

1 to vreme radi. Je li to tačno?

2 O: Nisam znao.

3 P: Što se tiče vremena referenduma, otprilike u martu 1992. godine,
4 referendum o nezavisnosti Bosne i Hercegovine, to je izazvalo prilične političke
5 podele, zar ne, u Vašoj mesnoj zajednici? U Vašoj maloj lokalnoj zajednici.

6 O: Mislite li na /nerazgovetno/ ili mjesne zajednice?

7 P: U Vašoj opštini uopšte.

8 O: Da.

9 P: A da li Vam je bilo poznato da je održan sastanak u aprilu 1992.
10 godine, skup u Novom Travniku kojem je predsedavao Franjo Boras na kome su
11 Hrvati razgovarali uz pomoć Muslimana o tome da Kotor Varoš postane integralni
12 deo nove Bosne, odnosno hrvatske republike Herceg-Bosne?

13 O: Nije mi poznato.

14 P: A da li Vam je bilo poznato u maju 1992. godine da su tri nacionalne
15 stranke u Vašoj opštini u nastojanju da spreče međuetničke sukobe, da je
16 organizovan sastanak i organizovala ga je opštinska skupština, i da je na tom
17 sastanku... hrvatski predstavnik gospodin Anto Mandić nije išao na taj
18 sastanak, već je održao zasebni, odvojeni sastanak sa Muslimanima na rukometnom
19 stadionu?

20 O: Poznato mi je da je održana javna tribina na stadionu gde su bili
21 prisutni predstavnici sve tri vladajuće stranke u Kotor Varošu: SDS-a, HDZ-a i
22 SDA.

23 P: A da li Vam je bilo poznato ubistvo Bore Popovića juna 1992.? On je
24 bio Srbin.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Ne.

2 P: A da li Vam je poznato da je u junu 1992. godine Krizni štab
3 Kotorvaroške opštine, u nastojanju da smiri zategnutosti, uspostavio kontakt sa
4 svim verskim vođama sve tri vere?

5 O: Ne.

6 P: Da li Vam je poznato da su u tom području bile presečene telefonske
7 linije tako da više nije bilo telefonskih veza?

8 O: Da. Linije su bile presečene.

9 P: Jeste li u junu 1992. znali za sukobe između Srba, s jedne strane i
10 Hrvata i Muslimana, s druge strane u selima Plitska, Bilići, Čitkino, Čirkići,
11 Hanifići i Nedžići?

12 O: Časni Sude, jer mogu da se o... imena ovih sela izreknu pravilnim
13 imenom? Ima puno grešaka.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda bi nam gospođica Čmerić mogla
15 pročitati imena tih sela.

16 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Pa da, časni Sude. Mislim da bi njezin
17 izgovor bio daleko bolji od moga.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mi imamo isti problem, gospodine 144,
19 budući da nismo izvorni govornici B/H/S-a.

20 GĐA ČMERIĆ: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Ta su sela: Bilići...

21 SVEDOK: Bilice!

22 GĐA ČMERIĆ: [na B/H/S-u] A, Bilice? [simultani prevod] Ispričavam se.
23 Ćirkino Brdo, Ćirkići, Hanifići i Verčići.

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Bilo mi je poznato ono što sam mogao da vidim svojim očima, iz
2 svoje kuće, a to je pogled na Bilice i daleko uzvišica gdje se nalaze Hanifići.
3 I mogu da se vide obrisi paljenja kuća u toku noći, u toku i granatiranja i u
4 toku dana. Za ove druge nisam znao.

5 GĐA LOUKAS: [simultani prevod]

6 P: Hvala Vam, gospodine. A sada, jeste li Vi znali da je 24. ili 25. juna
7 1992., da su predstavnici Hrvata i Muslimana Muhamet Sadiković i...

8 PREVODILAC: Ime hrvatskog zastupnika nismo čuli.

9 GĐA LOUKAS: [simultani prevod]

10 P: ... da su dakle pozvali vojnike na pregovore te da su postavili zasjedu
11 u kojoj su ti vojnici poginuli i bili ranjeni, a među njima je bio i kapetan
12 Slobodan Župljanin.

13 O: Nije mi poznato.

14 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, bilo bi dobro da pazimo na to
15 da se mikrofon gasi prije no što svjedok počne odgovarati na pitanja.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

17 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, pa moram reći da mi gospođica
18 Čmerić pomaže pri mikrofону u svakoj situaciji.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Vi ste dakle u svom pitanju govorili o
20 dio video snimke koji smo vidjeli jučer. Je li tako?

21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, časni Sude. To je, dakle, onaj dio o
22 kojem sada govorimo.

23 P: U svojoj izjavi ste spominjali ono što je Radovan Karadžić bio izjavio
24
25
26
27
28
29
30

1 u Skupštini. Sjećate li se toga dijela Vaše izjave?
2 O: Da. Sjećam se da to je bilo javno emitovano na televiziji.
3 P: Jeste li gledali to na televiziji?
4 O: Da. Svi prenosi tih sastanaka su bili javni i direktni.
5 P: Znači... jeste li slušali cijeli taj govor?
6 O: Uglavnom da.
7 P: I naravno, Vi znate da kada je ta izjava data - ta o kojoj Vi govorite
8 u svojoj izjavi - da je nakon nje odmah uslijedilo sljedeće: "Molim Vas, ovo ja
9 znam da to jesu ozbiljne riječi. Ozbiljne situacije traže ozbiljne riječi. Kako
10 hoćete spriječiti da svatko počne ubijati svakoga u Bosni i Hercegovini?"
11 Pretpostavljam da se i toga sjećate, toga dijela, zar ne?
12 O: Djelomično.
13 P: Dakle da je on govorio o tome da će svi sve ubijati?
14 O: Ne direktno tako.
15 P: Dobro. A sada još nešto u vezi sa onim što je gospodin Karadžić rekao u
16 Skupštini. Vi naravno znate i za izjave koje je dao gospodin Izetbegović, zar
17 ne?
18 O: Koje izjave?
19 P: Pa na primjer 27. februara 1991.: "Ja bih žrtvovao mir za suverenu
20 Bosnu i Hercegovinu, ali za taj mir u Bosni i Hercegovini ne bih žrtvovao
21 suverenost." Sjećate li se te izjave?
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Sjećam.

2 P: I takve izjave su također dovele do zabrinutosti u mjestu gdje ste Vi
3 živjeli, zar ne?

4 O: Djelomično.

5 P: I, naravno, Vi znate da je dvije godine prije izbijanja rata gospodin
6 Izetbegović izjavio da Muslimani još uvijek nisu dovoljna većina da bi od Bosne
7 učinili muslimansku državu. Sjećate li se Vi te izjave?

8 O: Ne.

9 P: Jeste li Vi znali da su Srbi u Vašoj zajednici, dakle u mjestu gdje ste
10 živjeli, bili zabrinuti zbog toga što bi postali naprosto srpskom manjinom u
11 neovisnoj Bosni i Hercegovini?

12 O: Oni su to isticali.

13 P: Jesu li ljudi u Vašoj zajednici bili uznemireni zbog toga što je
14 gospodin Izetbegović za vrijeme posjeta Turskoj u julu 1991. zatražio
15 pristupanje Organizaciji islamskih zemalja?

16 O: Ne sjećam se toga.

17 P: Kada govorimo o događajima iz 1993., svjedoče, jeste li znali da su
18 Srbi iz Kotor Varoši primili, odnosno prihvatili Hrvate koji su 1993. godine
19 bili protjerani iz Travnika od strane Muslimana?

20 O: Ne.

21 P: Jeste li znali da je značajan broj Hrvata odlazio iz Kotor Varoši na
22 vlastiti zahtjev?

23 O: Da.

24 P: A sada još nešto u vezi sa internim pitanjima u Kotor Varoši: je li
25 lokalnoj politici postojala stanovita koalicija i da li je ta koalicija između
26
27
28
29
30

1 HDZ-a i SDA, naravno po Vašem znanju, bila po srpskome stavu donekle politički
2 polarizirana? Jesu li Srbi imali takav stav s tim u vezi?

3 O: Koalicija nije postojala.

4 P: Dakle, Vi sucima kažete da nije bilo koalicije Muslimana i Hrvata na
5 tom području?

6 O: Ne... u političkom smislu.

7 P: A sada u Izvršnom odboru na tom području mislim da su bila tri Srbina i
8 tri nesrbina. Je li tako?

9 O: Da.

10 P: Jesu li delegati SDA i HDZ-a pokrenuli neka pitanja na sjednicama
11 Skupštine, a da nisu prošli kroz Izvršni odbor?

12 O: Ne sjećam se.

13 P: Jeste li znali da su se Muslimani i Hrvati u Vašem području
14 naoružavali?

15 O: Ne.

16 P: Jeste li znali za postojanje paravojskih formacija u tom Vašem području?

17 O: Ne.

18 P: Jeste li znali da je prije izbijanja neprijateljstva značajan broj
19 ljudi, pripadnika sve tri nacionalnosti - dakle Srba, Hrvata i Muslimana - želio
20 otići?

21 O: Ne.

22 P: Dakle, Vi ne znate da su u vremenskom razdoblju aprila, maja i juna
23 neki ljudi htjeli od tamo otići? Je li to tvrdite pred Sudom?

24 O: Ja znam to da je na jednom od savjeta za narodnu odbranu, predsjednik
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 opštine koji je po nacionalnosti Hrvat, dao prijedlog da Hrvati iziđu iz Kotor
2 Varoši i da ponesu svoju imovinu i da zauzvrat dobiju nadoknadu za svoj imetak.
3 Na taj predlog predsjednik SDS-a, Nedeljko Džekanović, je jasno rekao: "Nećete
4 vi ići kad vi hoćete, nego na onaj način na koji mi odredimo i kada mi
5 odredimo."

6 P: Znete li za održavanje jednoga sastanka sa banjalučkim nadbiskupom
7 Komaricom i vođom islamske zajednice iz Banja Luke koji je održan u općini Kotor
8 Varoš, a na kojem se nastojalo iznaći neko mirno, odnosno miroljubivo rješenje?
9 Znete li Vi za jedan takav sastanak koji je održan negdje u junu 1992.?

10 O: Ne.

11 P: Znači, Vi ne znate da su se vodili razgovori o mogućem preseljenju
12 ljudi kako bi mogli preživjeti to razdoblje sukoba? Dakle, Vi o tome ništa ne
13 znate?

14 O: Ne.

15 P: Jeste li znali da su se u pravcima Bilića i Kotora - nadam se da sam
16 dobro izgovorila ova imena - nalazile muslimanske i hrvatske paravojne
17 formacije? Nadam se da ste shvatili o kojim selima govorimo.

18 O: Nisam znao. Nemam pojma o tome.

19 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ja više nemam pitanja.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam, gospođo Loukas.

21 Gospodine Margetts, imate li dodatnih pitanja za svjedoka?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MARGETTS: [simultani prevod] Ne, časni Sude. Mi više pitanja nemamo.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A sada i suci imaju nekoliko pitanja za
3 Vas. Prvi će Vas ispitivati sudac Canivell.

4 Ispituje Sudsko veće:

5 SUDIJA CANIVELL: [simultani prevod] Svjedoče, molim Vas recite, tijekom
6 ovih godina 1991., 1992. i 1993. o kojima ste govorili, Vi ste pratili što se
7 događalo u Vašem gradu, u selu i u većem gradu koji se nalazio u blizini, ali
8 recite kako se u to isto vrijeme pratili događaje u ostatku zemlje? Da li ste to
9 činili tako što ste čitali novine, što ste gledali televiziju? Jeste li Vi to
10 temeljito pratili svakoga dana, recite nam molim Vas.

11 O: Pa, u toku 1991. godine i 1992. godine, informacije su tekle putem
12 medija, putem televizije i štampe. Svaki dan, normalno, nisam gledao, ali sve su
13 informacije bile slobodne negdje do proljeća 1992. godine, kada su blokirana dva
14 TV releja na Vlašiću i Kozari, i kada smo mi u Kotor Varošu mogli samo da
15 pratimo program koji se emitovao iz Banja Luke i iz Beograda. Mogućnost je bila
16 preko radio signala koji su bili jako loši sa informacijama iz Sarajeva.
17 Djelomično neki stanovnici su imali mogućnost da prate televiziju iz Zagreba,
18 zavisno od jačine njihovih antena. Dio ostale informacije je tekao putem štampe
19 koja je bila uglavnom plasirana iz Banja Luke preko... U toku 1991. godine
20 Banjalučki glas, u toku 1992. Srpski glas koji je predao ime i djelomično sa
21 štampom iz Beograda i vrlo šturo iz Sarajeva, u toku 1992.

22 SUDIJA CANIVELL: [simultani prevod] Rekli ste da se do proljeća 1992., da
23 je još uvijek postojao slobodan protok informacija. Što to zapravo znači? Da li

24

25

26

27

28

29

30

1 nam hoćete reći da ste imali informacije iz različitih izvora, Banja Luke,
2 Sarajeva ili Zagreba - tako ste rekli? Možete li nam preciznije kazati koji je
3 bio izvor tih informacija, u smislu - dakle, ne mjesta iz kojeg su one bile
4 odašiljane, iz kojeg su emitirane. Ono što bismo mi zapravo htjeli znati je
5 sljedeće: izvor informacija u smislu jesu li to bile srpske informacije, jesu li
6 bile slobodne srpske informacije ili je netko na neki način na njih utjecao, ili
7 ako su bile iz hrvatskih informacija jesu li bile kakve... ili su to bile
8 informacije iz muslimanskih, odnosno bošnjačkih izvora? Možete li nam nešto
9 preciznije o tome kazati?

10 O: Informacije iz Sarajeva su išle iz republičkog...republičke televizije
11 s kojom... na čije pravo su imala sva tri naroda u Bosni i Hercegovini u toku
12 1991. godine. Informacije iz Beograda su išle sa Televizije Srbije, republičke
13 televizije Srbije. I tako isto, iz Zagreba su išle sa... informacije sa hrvatske
14 televizije. Nije bilo nikakvih privatnih televizija u toku 1991. godine.

15 U toku 1992. godine preuzimanjem releja pod pokroviteljstvo banjaluč...
16 Banja Luke, emitovane su informacije iz Banjalučke televizije. Za 1993. godinu
17 ne znam jer sam bio u zarobljeništvu.

18 PREVODILAC: Mikrofon za suca Canivella molim.

19 SUDIJA CANIVELL: [simultani prevod] A ta Banjalučka televizija, da li se
20 ona mogla smatrati muslimanskim ili srpskim izvorom informacija?

21 O: Mogla se smatrati srpskim izvorom informacija.

22 SUDIJA CANIVELL: [simultani prevod] U redu. Hvala.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada će imati sudac El Mahdi nekoliko
24 pitanja za Vas.

25 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine predsedavajući.

26 Svjedoče, ja bih Vas zamolio da mi pojasnite nekoliko stvari. Prvo, Vi ste
27 rekli u vezi sa Vašim iskustvom u zatočeništvu, da ste ustanovili - a na

28

29

30

1 engleskom ste kazali ovako kako citiram - da su postojala dva kanala u policiji,
2 dvije struje: postojale su specijalne snage i srpska policija ili srpska straža.
3 Vi ste rekli da srpska policija nije bila okrutna, odnosno da se nije loše
4 ponašala prema zatočenicima, nego da se tu više radilo o djelima pripadnika
5 specijalnih snaga. Recite, jeste li Vi to tako bili izjavili?

6 O: Djelomično je tako da su najviše torture nad nama vršili specijalci,
7 ljudi obučeni u maskirne uniforme pod komandom Samardžija Zdravka, a poslije
8 Slobodana Dubovčanina. Srpska policija je imala plave uniforme. Dok smo bili u
9 zatočeništvu oni su bili stražari. Jedan dio od njih, kao na primjer Dragan
10 Krejić koji je bio u toku jednog perioda zapovjednik logora, odnosno komandant
11 logora, je konst... svakodnevno tukao zatvorenike. To se odnosilo i na Keverović
12 Radenka. I, oni su dozvoljavali, i...i mnogi drugi čuvari u logoru, otvarali
13 vrata specijalcima i drugim rezervnim vojnicima koji su dolazili sa ratišta da
14 ulaze u logor i da tuku nas zatvorenike.

15 Ja ću samo da napomenem jedan slučaj. To se desilo u augustu 1992. godine.
16 Kada sam ja trebao biti razmijenjen i ponovo vraćen u zatvor u osnovnoj školi,
17 jednu večer su ušli specijalci da nas tuku. I među tima što su bili tučeni sam
18 bio ja. Stražar koji je bio u zatvoru, Popović zvaní Pop, poznat svima u Kotor
19 Varošu kao konobar Pop, je otišao u stanicu javne bezbjednosti i doveo
20 inspektora Ljubu Petrušića. I poslije duge rasprave Petrušića i specijalaca
21 moglo se vidjeti da oni nemaju zajedničku komandu. Specijalci su otišli vani, da
22 bi se ubrzo ponovo nakon sat vremena vratili i ponovo nastavili tući nas isto
23 kao što su bili počeli ranije.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Znači, ja onda mogu zaključiti
2 sljedeće: kada kažete "uglavnom su nas tukli pripadnici specijalnih jedinica ili
3 specijalnih snaga", Vi hoćete reći da su to uglavnom bili pripadnici policije,
4 odnosno stražari nego da su to radili pripadnici specijalnih snaga?

5 O: U većem... u većim /sic/ slučajevima pripadnici specijalnih snaga su to
6 radili, dok su za to vrijeme bili prisutni tu u... policajci... srpski policajci
7 u plavim uniformama.

8 PREVODILAC: Mikrofon za suca.

9 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Jeste li mogli ustanoviti kome su
10 pripadale te specijalne formacije, te specijalne jedinice? Čije su one bile,
11 kome su pripadale?

12 O: Te specijalne snage su došle iz Banja Luke kako je Samardžija Zdravko
13 izjavio - da oni dolaze iz centra Službe bezbjednosti Banja Luka. Vrlo dobro se
14 sjećam i tog momenta, prvog mog susreta sa Samardžija Zdravkom kada sam dobio
15 propusnicu od njega, da sam mu rekao da sam pripadnik stranke SDA. Međutim on mi
16 je rekao da to nije ništa nezakonito, da su oni pretresli naše prostorije - to
17 jest prostorije stranke SDA - i da nisu našli ništa što bi se kršilo o srpski
18 zakon. Ne tako kao što se desilo u Doboju da su našli "paštete". Ja sam ga
19 pitao: "A šta je to 'paštete'?" A on je onda to objasnio da su to vrsta mina,
20 jer ja nisam znao za taj izraz. Ja nisam bio u armiji nikada.

21 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] A te mine su našli...

22 O: U Doboju.

23 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da?

24 O: U stranci SDA. Tako je izjavio.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 20.10.2004.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] U prostorijama stranke SDA?

2 O: Da. U Doboju. To je drugi grad koji je udaljen -

3 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da. U redu. Sada ću prijeći na jednu
4 drugu temu. Vi ste rekli da je predsjednik Skupštine općine ili Skupštinskog
5 vijeća, koji je bio Hrvat, predložio da Hrvati odu s tog teritorija u zamjenu za
6 kompenzaciju za njihovu imovinu. I onda ste dodali da je predsjednik SDS-a,
7 čovjek po imenu gospodin Džekanović, bio protiv toga. Kada se to dogodilo i je
8 li na kraju krajeva predsjednik SDS-a stvarno imao pravo u tome? Je li mogao
9 spriječiti da se taj prijedlog realizira? Odnosno, kako je zapravo to pitanje na
10 kraju razriješeno?

11 O: Tačno je da je predsjednik Skupštine Anto Mandić dao taj prijedlog za
12 Hrvate jer to se desilo u ma... koncem maja 1992. godine na sastanku Savjeta za
13 narodnu odbranu kada je on predložio i rekao: "Hrvati neće ratovati u Kotor
14 Varošu, dozvolite nam da mi izađemo, da poneseo svoju imovinu, da spasimo
15 živote i da nam zauzvrat date nadoknadu za... odnosno njihovu...njihov imetak."
16 Reakcija Džekanovića nije bila smirena nego je to bila reakcija revolta, što se
17 iz toga može zaključiti da je... kako je... kad je on rekao: "Nećete vi otići
18 kada vi hoćete nego kada mi odredimo i na onaj način kako mi odredimo."

19 Što...što mi nismo znali pravo značenje te izjave.

20 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] A kada je rekao: "To ovisi o nama i
21 mi o tome odlučujemo", što je on time htio reći? Tko su bili ti "mi"?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. On...on je mislio da SDS odlučuje o tome. Sličnu izjavu na tom
2 sastanku je dao i Savo Tepić, načelnik Stanice javne bezbjednosti u Kotor
3 Varošu, kada je rekao: "Nije pitanje hoće li biti Kotor Varoš biti u sastavu
4 Srpske republike nego je pitanje hoće li to biti milom ili silom."

5 Konačan ishod tog sastanka je riješen tako da se održi javna tribina
6 na... u kino sali prvo. Međutim, zbog velikog interesovanja građana održana je
7 na rukometnom stadionu.

8 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da. Vi govorite o kraju mjeseca maja
9 1992. godine, zar ne?

10 O: Da.

11 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Taj sastanak, odnosno ta tribina je
12 održana na stadionu, je li tako?

13 O: Tribina je održana početkom juna mjeseca na stadionu.

14 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] A kakvi su bili zaključci?

15 O: Na Savjetu za narodnu odbranu je dogovoreno da SDS pozove svoje
16 predstavnike iz Banja Luke da oni narodu, odnosno građanima svih nacionalnosti,
17 objasne kakvu prednost Kotor Varoš dobiva ulaskom u Srpsku... u...u SAO Kraj...
18 oblast... Srpsku autonomnu oblast Banja Luka, odnosno Srpsku republiku. Čelnici
19 SDS-a su prihvatili da pozovu svoje predstavnike iz Banja Luke, međutim,
20 zakazanog dana na tribini niko se nije pojavio sa... iz Ba... iz Banja Luke tako
21 da je sve i jedan predsjednik stranke, to jest HDZ-a, SDA i SDS-a, iznio svoje

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 poglede na situaciju u Kotor Varošu i prijedlozima. I predlagalo se jedno mirno
2 rješenje, da se sačeka da od stra... od strane HDZ-a, ovaj, SDA, da u Kotor
3 Varošu bude mir i da sačekamo konačne...konačni prekid sukoba u Bosni i
4 Hercegovini i do konačnog rješenja kome će pripasti Kotor Varoš na jedan miran
5 način. Predstavnik SDS-a Džekanović je iznio da Kotor Varoš teritorijalno
6 pripada regiji Banja Luka i da on treba da bude u sastavu ba...banjalučke regije
7 na što je doživio veliki broj zvižduka i on je napustio taj skup.

8 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da, ali zar Vam se nije činilo da
9 članovi SDS-a iz toga područja nisu u kontaktu, dakle, zar Vam se nije učinilo
10 da oni nemaju komunikaciju sa svojim pretpostavljenima u Banja Luci zato što se
11 događalo, recimo, da bi oni nešto rekli, a da ljudi iz Banja Luke nisu bili sa
12 tim suglasni. Zar nije postojao nekakav kontakt ili komunikacija među njima?

13 O: Komunikacija među njima je postojala. Na Savjetu za narodnu odbranu
14 oni su prihvatili prijedlog da pozovu svoje kolege iz Banja Luke. Međutim, na
15 javnoj tribini su saopštili - zbog zauzetosti određenih lica koja su trebala
16 doći, oni nisu došli.

17 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Dobro. Hvala Vam na ovome zadnjem
18 odgovoru. Vi ste nam dali odgovor u vezi sa susjednim selom onome gdje ste Vi
19 živjeli i rekli ste da ste i Vi sami ustanovili da su kuće bile tijekom noći
20 paljene dok su ta sela granatirana. Jesam li Vas ja dobro razumio tada ili...?

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da. Ja sam vidio da su ta susjedna sela, koja su bila na vidokrugu iz
2 moje kuće, granatirana i da se vode borbe u tom području i da dolazi do paljenja
3 kuća, pogotovo noću jer je vatra bila izražena u mraku jasno.

4 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Vi ste došli dakle do toga zaključka
5 zašto su one paljene i rekli ste čak da su bile spaljivane, da ih se palilo i
6 tokom dana?

7 O: Da.

8 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da li to znači da su ih palili i po
9 danu i po noći? I je li Vas to zaprepastilo ili možda nije? Da li se to dakle
10 stalno radilo?

11 O: Da, da. Kuće su paljene i danju i noću kada su vođene borbe.

12 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Dobro, ja shvaćam da su u tim selima
13 uglavnom živjeli ljudi Bošnjaci. Je li tako?

14 O: U selu Bilicama su živjeli Hrvati. U Hanifićima su živjeli Muslimani.

15 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da.

16 O: Hrva...Hrvaćanima, pa...pardon, ja se izvinjavam.

17 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Da, ali ne i Srbi.

18 O: Ne. Na ru... na rubnim područjima je bilo mješovitog sastava. Bilice
19 su naslonjene na gradski dio Kotor Varoša. U okolini Hrvata...Hrvaćana se nalazi
20 i nekoliko manjih srpskih sela, ali ne u Hrvaćanima.

21 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Ali, rekli ste da su paljene kuće
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koje su bile izložene napadu po noći. Meni se, naime, čini - ako su kuće bile
2 osvijetljene, da svjetlo može zapravo voditi one koji napadaju i da im nekako
3 olakša posao?

4 O: Možda.

5 SUDIJA EL MAHDI: [simultani prevod] Hvala. Hvala, gospodine
6 predsedavajući.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja imam jedno ili dva pitanja za Vas,
8 ali najprije moram vidjeti imamo li još dovoljno vremena radi traka, inače ćemo
9 morati završiti prije pauze. Da.

10 Svedoče 144, juče smo postavljali neka pitanja u vezi sa dva dokumenta.
11 Jedan od tih dokumenata su bili zaključci o preseljenu Rasima Mehmedovića u
12 Zagreb. Vi ste rekli da ga poznajete. A drugi dokument je nečija izjava da
13 napušta opštinu Kotor Varoš iz sledećih razloga, zatim je i naveo razloge.

14 Vama je tada postavljeno pitanje o uslovima koji su bili postavljeni
15 kako bi neko mogao napustiti opštinu i Vi ste rekli da ste čuli da je jedan
16 uslov postojao: da moraju reći da napuštaju dobrovoljno se odričući svoje
17 imovine, bar to smo videli na jednom ovih dokumenata da je neko u stvari dao...
18 odrekao se svoje kuće. Ja imam problema da to dvoje pomirim. S jedne strane
19 uslov je da oni napuštaju, uslovi za napuštanje, a s druge strane dobrovoljno
20 napuštanje, dobrovoljno odricanje od imovine. Dakle, možete li da mi kažete u
21 kolikoj meri su ljudi zapravo, oni koji su hteli da odlaze, u kojoj meri su
22 imali zapravo pravo odlučivanja, istinsko pravo odlučivanja?

23 O: Ja mislim da oni u tom momentu su... nisu imali mogućnost biranja.
24 Imali su mogućnost da ostanu u Kotor Varošu ili su ga željeli napustiti da

25

26

27

28

29

30

1 moraju ostaviti svoju imovinu opštini, srpskoj opštini Kotor Varoš. Ili ako bi
2 slučajno se prijavili za odlazak, a srpske vlasti utvrde da su se ogriješili o
3 zakon, bili bi zatvarani.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kakva vrsta protiv zakonitih mera bi
5 došla u obzir za, odnosno kakve bi bile vrste mera kojima bi se pravdalo
6 zadržavanje, odnosno pritvaranje tih ljudi?

7 O: Dok sam ja bio u zatvoru privedeno je jedan broj zatvorenika koji su
8 se prijavili da sa familijama napuste Kotor Varoš. Oni bi bili dovedeni u
9 zatvor, a eventualno žena i djeca su pustili... ženu i djecu su pustili da odu.
10 Iz razgovora sa tim ljudima sam saznao da im se stavlja na teret da su oni se
11 suprotstavili srpskoj vlasti ili nisu bilu prihvatili lojalnost.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam na odgovoru. Imam još jedno
13 pitanje o odnosu između specijalnih jedinica i - ako mogu tako da kažem -
14 redovnih policijskih snaga dok ste Vi bili u zatočeništvu. Da li su Vas redovni
15 policajci, da li su Vam objasnili zbog čega ste bili zatvoreni i koji je pravni
16 osnov za Vaše zatočeništvo?

17 O: Ne. Ni...ni u jednom slučaju oni nam nisu to objasnili.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ste ih Vi ikada pitali: "Zbog čega
19 nas držite u zatvoru?"

20 O: Mi smo pitali čuvare s kojima smo se znali od ranije, s kojima smo
21 bili radni kolege ili prijatelji. Međutim, oni su nam odgovorili: "Mi smo dobili
22 naređenje da vas ovdje držimo, a mi ne znamo pravi razlog."

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I moje poslednje pitanje. Kada su
24 pripadnici redovnih policijskih snaga bili prisutni dok bi Vas specijalci

25

26

27

28

29

30

1 maltretirali, zatvorenike, da li su se oni ikada usprotivili takvom tretmanu?

2 O: Ne. Nisu se usprotivili.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam na odgovorima, svedoče 144. Da
4 li ima potrebe za dodatnim pitanjima?

5 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, mi imamo jedno pitanje koje
6 je proisteklo iz odgovora na pitanje sudije El Mahdija.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo sekretar, gledam na sat, imamo
8 li vremena za još jedno pitanje i odgovor? Da li Vi imate pitanja gospođo
9 Loukas?

10 U redu. Onda pokušajmo da završimo sa ovim pitanjem pre nego što nam
11 istekne traka.

12 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, imam jedan dokument koji bi
13 hteo da predočim svedoku.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali učinite to što brže. Da, čini mi
15 se da je ovo sada signal...

16 Dalje ispituje g. Margetts:

17 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

18 P: Svedoče 144, pred Vama se nalazi odluka o formiranju Kriznog štaba
19 Autonomne oblasti Krajine od 5. maja 1992. godine. Da li prepoznajete ime koje
20 se nalazi pod brojem 14 te odluke?

21 O: Slobodan Dubčanin...Dubočanin. Prepoznajem, on je bio jedan od
22 zapovjednika specijalnih jedinica u Kotor Varošu.

23 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, sad sam upravo uočio da
24
25
26
27
28
29
30

1 nisam zatražio broj dokaznog predmeta.

2 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovo je predmet P348.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, gospođo sekretar. Imate li još
4 pitanja?

5 G. MARGETTS: [simultani prevod] Gospodine svedoče, sudija El Mahdi Vas
6 je pitao da li ste mogli utvrditi članstvo, odnosno, ko su članovi specijalnih
7 snaga i odakle su, kome su pripadali? A Vi ste rekli da su ti pripadnici
8 specijalnih jedinica došli iz Banja Luke. Prema onome što je Zdravko Samardžija
9 rekao - da su oni došli iz Centra službi bezbednosti u Banja Luci - da li je
10 pripadništvo Slobodana Dubočanina u Kriznom štabu ARK-a u saglasnosti sa onim
11 što ste Vi uočili da te... kome pripadaju te specijalne snage?

12 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Časni Sude, ja stavljam prigovor na ovo.
13 Svedok je već svedočio. Njemu su postavljena unakrsna pitanja, ispitivali su ga
14 i sudije. I u osnovi sada gospodin Margetts postavlja pitanje koje je zapravo, o
15 kome treba da Vi sami, dakle Sudsko veće, donesete odluku kad budete
16 procenjivali svedočenje, a naročito s obzirom na tendenciozni način na koji je
17 to pitanje postavljeno - to celo pitanje je potpuno neprihvatljivo.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Margetts, iz svedočenja koje
19 smo do sada čuli mi smo mogli da utvrdimo koji je bio položaj gospodina
20 Dubočanina u Kriznom štabu, ratnom štabu, i čuli smo dosta podataka da bi bilo
21 dovoljno da se utvrdi suglasnost, odnosno pripadništvo.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Pretpostavljam da je P348 original na B/H/S-u, i to samo gornji deo tog
2 predmeta zapravo unosite u spis. Taj deo postoji i u prevodu.

3 G. MARGETTS: [simultani prevod] Da, časni Sude. To je tačno. Ovo je samo
4 deo jednog glasnika, Službenog glasnika.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. To će onda ići do onog dela, do
6 III.

7 G. MARGETTS: [simultani prevod] Da, časni Sude.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svedoče 144, ovim završavamo Vaše
9 svedočenje.

10 Izvolite.

11 G. MARGETTS: [simultani prevod] Samo jedno pitanje. Svedok nije bio
12 prisutan dok je iščitao rezime njegovog svedočenja.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, međutim rezime njegove izjave je pre
14 svega za javnost, a ne za samog svedoka. Naime, da se obavesti javnost da je on
15 to već video. Prema tome, ja mislim da svedok jako dobro zna za taj rezime.
16 Prema tome, možemo to učiniti kada on bude otišao, iščitati to za zapisnik.

17 G. MARGETTS: [simultani prevod] U redu.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, bojim se da nam već ističe vreme.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 o sadržaju ove izjave i ja sam samo hteo da to kažem pred njim, u njegovom
2 prisustvu, kako bi on bio svestan da ste Vi toga svesni.

3 SUDIJA ORIE: /nedostaje simultani prevod/

4 G. MARGETTS: /prevod engleskog transkripta: "Hvala, časni Sude."/

5 Ovo je rezime izjave svedoka 144.

6 (redigovano)

7 (redigovano)

8 Od kraja 1990. pa tokom 1991. godine, razni događaji su doveli do
9 nesporazuma SDS-a, SDA i HDZ-a usled kojih je došlo do suprotstavljanja JNA i
10 lokalnih Srba protiv SDA i HDZ, uključujući i uklanjanje oružja Teritorijalne
11 odbrane od strane JNA, prolazak srpskih vojnih konvoja kroz taj kraj, izgradnja
12 novog poligona za vežbanje u blizini Maslovara, mobilizacija nakon početka rata
13 u Hrvatskoj, zaplena mobilizacionih spiskova JNA-e i podataka iz lokalnog
14 Sekretarijata za nacionalnu odbranu, zatim nastojanje Srba da Kotor Varoš
15 pripoje novo proglašenoj srpskoj Autonomnoj oblasti Krajini.

16 U razgovorima koji su prethodovali uklanjanju oružja, predstavnici HDZ-a
17 i SDA dobivali su pretnje od pukovnika JNA i predstavnika SDS-a Slobodana
18 Jurića. U oktobru 1991. godine, u toku razgovora u opštinskoj Skupštini,
19 Nedeljko Djekanović, predsjednik SDS-a prijetio je svedoku rekavši: "Vi imate
20 nešto protiv srpskog naroda. Pazite, može Vam se nešto dogoditi."

21 U proleće 1991. godine, svedok je putovao u Sarajevo zajedno sa
22 predstavnicima SDS-a, HDZ-a i SDA iz Kotor Varoši da bi se razgovaralo o jednom
23
24
25
26
27
28
29
30

1 zahtevu SDS-a da dobiju preko 50% vlasti u Izvršnom veću, iako nisu imali većinu
2 u Skupštini. U Sarajevu on se sastao sa Veliborom Ostojićem koji je posle toga
3 bio ministar informisanja u Republici Srpskoj i Radovanom Karadžićem. Ostojić je
4 pretio Muslimanima i hrvatskim predstavnicima primenom sile. Kasnije, Radovan
5 Karadžić je došao na taj sastanak, a kandidati SDA su se osećali obaveznim da
6 prihvate odluku koju je predložio SDS kako bi se u stvari obezbedio rad
7 opštinskih tela.

8 Faktički, postojala su dva politička bloka u Kotor Varoši, SDS - srpski
9 blok koji je podržavao politiku Slobodana Miloševića, koji je hteo da Srbi
10 dominiraju Jugoslavijom, i blok HDZ-a i SDS-a koji se tome suprotstavljao.

11 Od početka aprila 1992. godine, Srbi su proglasili nove srpske
12 policijske snage i insistirali da policajci svi daju izjavu o lojalnosti novim
13 srpskim snagama. Šef centra Službe bezbednosti u Banja Luci, Stojan Župljanin,
14 prisustvovao je sastanku u Kotor Varoši i bio obavešten da svi nesrbi koji su
15 radili tamo žele da izjave lojalnost Srbima.

16 Od otprilike maja 1992. godine, uspostavljeni su kontrolni punktovi i
17 zabranjeno je kretanje po gradu. U skladu sa odlukom SDS-a došlo je do masovnog
18 otpuštanja Muslimana i Hrvata sa posla.

19 Krajem maja 1992. godine, svedok je prisustvovao jednom sastanku
20 lokalnih SDS funkcionera i dva oficira JNA iz Banja Luke da bi razgovarali o
21 situaciji, odnosno o Kotor Varoši koja je trebala da se priključi bosanskoj
22 srpskoj republici. Pukovnik JNA je jasno stavio do znanja da ako ne dođe do
23 sporazuma, da će to pripajanje da se izvrši silom. HDZ predstavnik je tada čak
24 predložio da se Hrvati isele, da ponesu svoje stvari i da im se dâ odšteta za

25

26

27

28

29

30

1 imovinu. Nedeljko Džekanović im je rekao: "Vi nećete otići kada vi hoćete, već
2 onda kada mi odlučimo."

3 Šef policije SDS-a, Savo Tepić rekao je da nije pitanje u tome da li će
4 se Kotor Varoš pripojiti srpskoj republici, već samo je pitanje da li će to biti
5 silom ili dobrovoljno.

6 Krajem maja 1992. i početkom juna 1992., SDS je preuzeo zgradu opštine i
7 nije dopustio nesrbima, predstavnicima nesrpske nacionalnosti, da ulaze unutra.

8 11. juna 1992. srpske oružane snage, uključujući lokalne vojnike, počeli
9 su vojnu akciju u i oko Kotor Varoši.

10 12. juna, Srbi i Momočilo Komljenović, predsjednik Izvršnog savjeta
11 Kotor Varoši i Duško Škorić, zajedno sa specijalnom jedinicom koja je bila
12 odevena u maskirne uniforme i imala oznake, došli su u grad gde se nalazio i
13 svedok. Jedan od članova specijalnih jedinica predstavio se kao Zdravko
14 Samardžija, advokat iz Banja Luke. Komljenović je rekao da je SDS preuzeo Kotor
15 Varoš i da se grad sada smatra delom Srpske republike. Također je rečeno da je
16 srpski Krizni štab formiran. Oni su naredili da se svo oružje preda sledećeg
17 dana.

18 Krajem juna 1992., došlo je do pucanja na kuće u Čepku i svedok je
19 pobegao u drugi deo grada, najpre u Sokoline, a zatim u Ravne.

20 7. jula 1992. godine, svedok je bio uhapšen od strane srpskih vojnika i
21 odveden u policijsku stanicu. Između 7. jula 1992. i 23. jula 1993. svedok je
22 zadržan preko noći u policijskoj stanici, a zatim je bio u zatvoru mesec i po
23 dana u Kotor Varoši, u zgradi osnovne škole i 11 meseci u kotorvaroškom

24

25

26

27

28

29

30

1 zatvoru. 23. jula 1993. godine njega je Međunarodni Crveni krst odveo u Karlovac
2 i tamo je bio razmenjen.

3 U policijskoj stanici, 7. jula 1992., on je ispitivan, bio zatvoren,
4 brutalno je mučen i premlaćivan od strane pripadnika specijalnih jedinica pod
5 komandom Samardžije.

6 Izvolite, časni Sude.

7 /.../

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Margetts, francuski prevod je
9 upravo završen.

10 G. MARGETTS: [simultani prevod] Ja se izvinjavam, i Vama časni Sude, a i
11 prevodiocima. Od sada ću malo umerenije čitati.

12 Dakle, ponovo ću početi ovaj pasus.

13 U policijskoj stanici, 7. jula 1992. godine, svedok je bio ispitivan,
14 zatvoren, brutalno mučen i premlaćivan od strane pripadnika specijalnih jedinica
15 pod komandom Samardžije. Pripadnici kriznog štaba ARK-a i specijalnih
16 policijskih snaga, komandant Slobodan Dubočanin, ušli su u prostoriju u kojoj je
17 bio svedok i rekli mu da ukoliko svojim ispitivačima ne dâ informacije koje je
18 tražio, njegova porodica će biti dovedena u policijsku stanicu i biti mučena na
19 njegove oči. Nakon Dubočaninovog pojavljivanja svedok je bio podvrgnut igri
20 ruskog ruleta, zatim je bio svedok kada je četiri "S" urezano na leđa jednog
21 drugog zatvorenika i bio premlaćen dok nije izgubio svest.

22 Svedok je bio zatvoren u osnovnoj školi otprilike mesec i po dana gde je
23 redovno premlaćivan, bio prinuđen da ide na prinudni rad, vođen na front gde je
24 kopao rovove i bio mučen. Sledeći komandanti su posetili školu dok je tamo u
25 njoj boravio zatvorenik: Zdravko Pejić, Slobodan Dubočanin, Savo Tepić, Ljubo

26

27

28

29

30

1 Petrušić, policijski inspektor iz Zagreba i Nenad Kajkut.

2 Krajem avgusta 1992. godine, svedok je prebačen u opštinski zatvor u
3 Kotor Varoši. Specijalne jedinice su redovno posećivale zatvor i tukle
4 zatvorenike. Zatvorenici su tučeni na smrt. Tokom 1992. godine, komandanti
5 zatvora bili su bivši policajci Goran Žarić i Dragan Krejić. Oni su dobijali
6 naređenja od Zdravka Pejića, Ljube Petrušića, Save Tepića, Dragana Bojića,
7 komandanta srpske policije u Kotor Varoši, Slobodana Dubočanina i Zdravka
8 Samardžije. Žarić je zatvorenicima rekao da on prati konvoje koji su odvodili
9 nesrpsko stanovništvo preko planine Vlašić u Travnik.

10 Svedok je konačno bio oslobođen jula 1993. godine.

11 I s time završavam rezime po pravilu 89(F).

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Brzina je sada bila savršena. Zato su
13 svi prevoditelji završili s prijevodom.

14 G. MARGETTS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada moramo riješiti pitanje dokaznih
16 predmeta. Gospođo tajnice, pomozite nam, molim Vas.

17 GĐA SEKRE TAR: [simultani prevod] Dokazni predmet P324, pod pečatom, list
18 sa pseudonimom. P325, pod pečatom. Izjava svjedoka Međunarodnom sudu od 18. i
19 19. decembra 1996.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije no što donesemo odluku o tome,
21 jesmo li dobili finalnu verziju? Dakle, P325 još uvijek moramo dobiti u
22 Tajništvu u finalnoj verziji, konačnoj verziji.

23 Nastavite, molim.

24 GĐA SEKRE TAR: [simultani prevod] P326 - karta Bosne i Hercegovine sa
25
26
27
28
29
30

1 smještajem Kotor Varoši. P327 - karta općine Kotor Varoš. P328 - pod pečatom,
2 karta grada Kotor Varoša i okolnih mjesta, ranije označena. P329 - nacionalna
3 struktura stanovništva po mjesnim zajednicama, uključujući i nacionalni sastav
4 Kotor Varoša. P329.1 - prijevod ovog dokumenta na engleski jezik. P330 -
5 procjena bezbjednosnog stanja na području Kotor Varoša od 10. maja 1993. godine.
6 P330.1 - prijevod tog dokumenta na engleski. P331 - pod pečatom, izjava Izvršnog
7 odbora od 27. marta 1992. I P331.1 - prijevod tog dokumenta na engleski. P332 -
8 pod pečatom, izvod iz zapisnika 13. sjednice Savjeta za narodnu obranu općine
9 Kotor Varoš od 7. aprila 1992. P332.1 - prijevod tog dokumenta na engleski. P333
10 - zapisnik sastanka podružnice Garići od 24. maja 1992. P333.1 - prijevod na
11 engleski. P334 - video s insertima snimaka s krajinske televizije. P334a -
12 transkript dokumenta P334. I P334.A.1 - prijevod tog dokumenta na engleski.

13 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, samo jedno. Mislim da je
14 rečeno transkript dokumenta P344, a ne 334.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Tako to stoji u prvoj verziji
16 transkripta, ali naravno, mora biti P334. Nastavite molim.

17 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] P335 - izvod iz zapisnika sa 54.
18 sjednice ratnog Predsjedništva održane 15.08.1992. P335.1 - prijevod na
19 engleski. P336 - izvod iz zapisnika 51. sjednice ratnog Predsjedništva održane
20 8. augusta 1992. P336.1 - prijevod na engleski. P337 - odluka o slobodi kretanja
21 građana Kotor Varoša od 15. juna 1992. P337.1 - prijevod na engleski. P338 - pod
22 pečatom, izvod iz zapisnika s 28. sjednice Kriznog štaba od 20. juna 1992.

23 P338.1 - prijevod na engleski. P339 - zaključak o preseljenju Rasima Mehmedovića

24

25

26

27

28

29

30

1 u Zagreb od 18. juna 1992. P339.1 - prijevod na engleski. P340 - izjava od 21.
2 augusta 1992. P340.1 - prijevod na engleski. P341 - izvod iz zapisnika 26.
3 sjednice Kriznoga štaba održane 19. juna 1992. P341.1 - prijevod na engleski.
4 P342 - izvod iz zapisnika sa 31. sjednice Kriznoga štaba od 21. juna 1992. I
5 P342.1 - prijevod na engleski. P343 - izvod iz zapisnika s 36. sjednice Kriznoga
6 štaba od 24. juna 1992. P343.1 - prijevod na engleski. P344 - izvaci iz
7 zapisnika sa 40. sjednice Kriznog štaba održane 26. juna 1992. P344.1 - prijevod
8 na engleski. P345 - pod pečatom, spisak zatvorenika logoraša u Kotor Varoši od
9 11.06.1992. pa nadalje. P345.1 - pod pečatom, prijevod na engleski. P346 - izvod
10 iz zapisnika sa 48 sjednice Kriznog štaba održane 30. juna 1992. P346.1 -
11 prijevod na engleski. P347 - izvod iz zapisnika s 46. sjednice Kriznog štaba
12 održane 29.06.1992. P347.1 - prijevod na engleski. I P348 - odluka o formiranju
13 Kriznoga štaba Autonomne oblasti Krajina od 5. maja 1992. P348.1 - prijevod tog
14 dokumenta na engleski.

15 Imamo jedan dokazni predmet Obrane.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što predemo na D29 - gospođu
17 Loukas, Vi ste pročitali sadržaj ovoga dokumenta za zapisnik, a svjedok je
18 posvjedočio da on o njemu ništa ne zna. Da li Vi i dalje inzistirate na tome da
19 se predloži na usvajanje ovaj dokument?

20 PREVODILAC: Odbrana nema uključen mikrofon.

21 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, časni Sude. I mogu reći da ćemo mi
22 pribaviti i službeni prijevod toga dokumenta.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno, ukoliko ga se usvoji onda
24 će nam trebati službeni prijevod. Ali, koja je svrha uvođenja ovog dokumenta u

25

26

27

28

29

30

1 spis osim da je on pročitao svjedoku - jer on je rekao da on o tome ništa ne
2 zna?!

3 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Dokument je svjedoku
4 pročitao i činjenica je da je mjesto održavanja sastanka bilo u blizini te
5 konkretne općine. Radi se o pitanju relevantnosti. Po mojoj tvrdnji je da su se
6 ti događaji odigrali u tim okolnostima i u kontekstu događaja koji su relevantni
7 za tu općinu i okolna područja. Naime, kada se gleda velika količina materijala
8 koja dolazi od Tužiteljstva, oni su zapravo na čisto kontekstualnoj razini,
9 časni Sude. Ja tvrdim da su oni relevantni kao i takav materijal koji daje
10 Tužiteljstvo.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Margetts, izvolite.

12 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, mi nemamo prigovora na
13 usvajanje izvotka iz te knjige osim što se slažemo sa Vašom primjedbom da
14 svjedok ništa nije dodao tome i mi naravno se slažemo sa mišljenjem Vijeća, ali
15 ne protivimo se njegovu usvajanju.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Slažem se da se zapravo radi o
17 jednom dokaznom materijalu koji spada u dosje, ali inače možete svjedoku
18 pročitati bilo što i on može kazati: "Ja ništa o tome ne znam.", i dokument bi
19 ušao u spis. Ali mislim da strane u postupku koje sasvim dobro razumiju što
20 znači ovaj dokument i zašto se on usvaja u spis, da on zapravo postoji. I ja
21 koliko znam, on nije sporan, on je dio jedne knjige. I mislim da je ovo

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 objašnjenje gospođe bilo dobro. Ukoliko dokument nije sporan onda ćemo usvojiti
2 ovaj dio knjige gospodina Halilovića.

3 PREVODILAC: Obrana nema uključen mikrofon.

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] U vezi s dokaznim predmetima
5 Tužiteljstva, časni Sude, ja jesam iznijela prigovor u vezi s dokumentom 340,
6 čini mi se. To je, naime, dokument, koji nema ni potpisa ni pečata, pa sam
7 tražila od Tužiteljstva daljnje podatke u vezi s izvorom toga dokumenta. I
8 općenito govoreći -

9 PREVODILAC: Ispravka prevoditelja, dokument je bio 330.

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Naravno, Tužiteljstvo mora dokazati snagu
11 i vjerodostojnost svojih dokumenata i moram kazati da kada se predlaže na
12 usvajanje čitava grupa dokumenata, Tužiteljstvo bi trebalo kazati na koji su
13 način oni došli u posjed dokumenata, dakle, od kud oni točno dolaze. Ja ću
14 općenito govoriti o tome. Ja sam govorila već konkretno o dokumentu P330, ali
15 htjela bih iznijeti jednu općenitu primjedbu s tim u vezi. Naime, Tužiteljstvo
16 bi po mome mišljenju moralo jasno naznačiti gdje i kada je došlo u posjed
17 konkretnih dokumenata.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Margetts, izvolite.

2 G. MARGETTS: [simultani prevod] Časni Sude, mi smo umjesto trošenja
3 sudskog vremena za iznošenje argumenata o svakom dokumentu, mi smo htjeli
4 iznijeti argumentaciju u vezi sa dokumentima koji su sporni. Neki dokumenti sami
5 po sebi, po našem mišljenju, nisu sporni ukoliko imaju žig, ukoliko su potpisani
6 i ukoliko su po svemu sudeći autentični. I ako su stavljeni u kontekst onda mi
7 se čini pretjeranim trošiti sudsko vrijeme na izvođenje dokaza u vezi sa lancem
8 čuvanja tih dokumenata i na način na koji smo mi došli u posjed rečenih
9 dokumenata. Dakle, mi smo namjeravali, ukoliko dođe do prigovora na neke
10 konkretne dokumente izvoditi dokaze kada do tih prigovora dođe.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, pitanje je sada trebamo li sada
12 privremeno usvojiti ovaj dokument u spis ili pak to odgoditi zato što se može
13 dogoditi da ćemo čuti dokaze o mnogim dokumentima tek na samome kraju.

14 No, da li bi strane mogle razmijeniti mišljenja o tome koje će dokumente
15 osporavati pa ćemo onda nešto kasnije obraditi sve te dokumente zajedno? Možda
16 bi prvi korak bio da dobijemo objašnjenje tužitelja o tome kako su došli do tih
17 dokumenata, a ako to ne bude u dovoljnoj mjeri rješavalo pitanje možda će biti
18 potrebno čak pozvati svjedoka koji bi o tome svjedočio. Kao što strane u
19 postupku dobro znaju, Raspravno vijeće ovoga Suda nije vezano državnim pravilima
20 o dokaznom materijalu niti o potvrđivanju autentičnosti dokumenata, tako da ne
21 moramo uvijek slijediti ono što odvjetnici navode kao primjer iz prakse u svojim
22 državama.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 [Sudije većaju]

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Odluka o dokaznom predmetu P330 će se
3 odložiti dok ne odgovorite na prigovor gospođe Loukas. Mislim da je prvo pitanje
4 bilo u vezi sa porijeklom dokumenta, dakle od kud on dolazi. A druga stvar je to
5 što dokument nema ni pečata ni potpisa. Ja ne znam je li to i konačno pitanje,
6 ali dakle, najprije molim Vas razmijenite informacije s tim u vezi, pa će Vijeće
7 saslušati Vaše stavove da vidimo da li ste se usuglasili ili još uvijek postoji
8 prigovor, a ako prigovor i dalje bude stajao onda ćemo odlučiti da li taj
9 dokument usvojiti.

10 Dakle, dokazni predmet P325 - u vezi s njim mi ćemo od Tajništva
11 najprije zaprimiti novu verziju izjave. Svi drugi dokumenti se usvajaju u spis.

12 G. MARGETTS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

13 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Još samo jedna stvar u vezi s dokaznim
14 predmetima. Gospođica Čmerić mi je skrenula pozornost da postoje neka pitanja u
15 vezi s prijevodima na više dokumenata. Recimo u dokumentu P332, P333 i P338.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

17 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Vrlo vjerojatno, mislim da bi bilo
18 najbolje da se ovo pitanje razriješi tako da se tužitelju najprije kaže što je
19 to, dakle, kakva je situacija s tim prijevodima.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, adekvatna procedura bi bila
21 sljedeća: ako Tužiteljstvo nudi dokument na usvajanje, oni su za njega

1 odgovorni. Odgovorni su za točne prijevode. Vi kažete tužitelju kakvi su
2 problemi nastali u prevođenju, a nakon što se Tužiteljstvo posavjetuje sa
3 prevoditeljskom službom, ukoliko oni se slože s time, onda ćemo bilo dobiti novi
4 prijevod ili Obrana može ustanoviti da više takvih problema nema. Tako dakle,
5 onda se može zamijeniti prijevod koji sada postoji ili više ništa o tome nećemo
6 čuti. Dakle, jedino što mi možemo učiniti je također stupiti u kontakt sa
7 prevoditeljskom službom i mislim da je zapravo pravi način da se od tužitelja
8 traži da to učini.

9 G. MARGETTS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Mi ćemo razgovarati s
10 gospođicom Čmerić i onda ćemo dalje prenijeti poruku službi za prijevode.

11 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

12 [Pretresno veće i sekretar se savetuju]

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dokazni predmet D29. Naime, čitav
14 relevantni dio je preveden na zapisnik od strane prevoditelja u sudnici. Dakle,
15 on se može usvojiti u spis, no trebamo također zaprimiti i dokazni predmet
16 D29.1. Naravno, ne treba posebno govoriti da se i prijevodi usvajaju u spis,
17 osim ako ne postoji neko tehničko pitanje. Ali, usvajanje dokumenta D29 je
18 privremeno dok Vijeće ne dobije prijevod tog dokumenta.

19 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Uistinu tako je, časni Sude.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A sada, gospodine Hannis, hoćete li Vi
21 ispitivati sljedećeg svjedoka?

22 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Osim toga, shvatio sam da što se tiče
24 dokumenata 200 do 203, da se naime morate posavjetovati s nekim tko je otišao iz

25

26

27

28

29

30

1 Tužiteljstva, pa ćemo dakle čuti kakav je Vaš stav s tim u vezi uskoro.

2 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sljedeći svjedok je?

4 G. HANNIS: [simultani prevod] Elvedin Pašić, časni Sude.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nemamo za njega zaštitnih mjera?

6 G. HANNIS: [simultani prevod] Ne, časni Sude.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo poslužiteljice, molim Vas,

8 dovedite svjedoka u sudnicu.

9 Gospodine Hannis, imamo li sažetak po pravilu 89(F)?

10 G. HANNIS: [simultani prevod] Ne.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, *viva voce* svjedok. I rekli ste,

12 tri sata za njegovo ispitivanje.

13 G. HANNIS: [simultani prevod] Da, časni Sude. Recite, molim Vas, kada će

14 biti pauza?

15 Mislim da smo bili počeli u 16.30h.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Počeli smo u 16.30h. A to znači

17 da... ali smo kasno otišli na pauzu. Dakle, 16.30h, pa rekao bih do... 17.45h.

18 [Svedok je ušao u sudnicu]

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Pašiću. Prije nego

20 što počnete svjedočiti pred Međunarodnim sudom, u skladu s Pravilnikom o

21 postupku i dokazima, morate dati svečanu izjavu i ja Vas molim da to i učinite

22 na osnovi teksta koji Vam sada daje sudska poslužiteljica.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, treba reći da je ovaj svjedok
2 izrazio želju da svjedoči na engleskom jeziku.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da ćete onda se poslužiti
4 i engleskom verzijom ove svečane izjave.

5 SVEDOK: [simultani prevod] Da, časni Sude. Svečano izjavljujem da ću
6 govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Pašiću. Izvolite
8 sjesti.

9 Moram Vam reći, svaki put, ukoliko se dogodi da dođe do toga da imate
10 problema zato što govorite engleski - bilo zbog slušanja ili kada budete
11 govorili - onda se morate obratiti meni zato što svi slušamo simultani prijevod,
12 a Vijeće bi željelo izbjeći da ijedan aspekt nestane, izostane iz tog
13 svjedočenja, zbog jezičnih problema. Dakle, mi prepuštamo Vama, možete govoriti
14 engleski ako hoćete, ali ako ikada budete imali problema, molim Vas, obratite mi
15 se.

16 Izvolite, gospodine Hannis.

17 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

18 SVEDOK: ELVEDIN PAŠIĆ

19 Ispituje g. Hannis:

20 P: Molim Vas, gospodine, recite još jednom za zapisnik, Vaše puno ime i
21 prezime.

22 O: Ja se zovem Elvedin Pašić.

23 P: Koliko imate godina?

24 O: 26.

25 P: Recite, molim Vas, koji je datum Vašeg rođenja?

26 O: 3. jun 1978.

27 P: Gospodine Pašiću, budući da obojica govorimo engleskim jezikom, zbog
28
29
30

1 prevoditelja koji nas prate morati ćemo napraviti jednu pauzu između pitanja i
2 odgovora.

3 O: Oprostite.

4 P: Ja ću vjerojatno imati više problema nego Vi.

5 Recite, molim Vas, gdje ste se rodili?

6 O: Rodio sam se u selu Hrvaćani.

7 P: U kojoj je općini to i u kojoj zemlji, molim Vas?

8 O: U Bosni.

9 P: U kojoj općini u Bosni?

10 O: Kotor Varoš.

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih sada svjedoku pokazao
12 jedan dokazni predmet koji je već usvojen. To je zemljopisna karta označena sa
13 brojem 327.

14 P: Prepoznajete li ovo što vidite na ekranu pred sobom?

15 O: Oprostite, slika na ekranu nije dovoljno jasna.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vidite li original? Ako vidite, onda
17 možete govoriti na osnovi izvornog dokumenta. Izvolite.

18 Gospođo poslužiteljice, ukoliko nije jasno na ekranu, ako imamo i
19 kompjuterski monitor onda imamo problem. Ukoliko slika postane jasnija, čak i
20 ako je teško čitati slova /kako je prevedeno/.

21 G. HANNIS: [simultani prevod]

22 P: Gospodine Pašiću, pogledajte, molim Vas, kartu koja je na grafoskopu
23 lijevo od Vas. Ja ne znam možete li na njoj bolje vidjeti?

24 O: Da, vidim.

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Dakle, prepoznajete li koje je to područje na karti?
- 2 O: Da, prepoznajem.
- 3 P: A da li vidite svoje selo, Hrvaćani, na toj karti?
- 4 O: Vidim.
- 5 P: Da li biste nam rekli, otprilike gde se nalaze Hrvaćani s obzirom na
6 grad Kotor Varoš? U kom pravcu od Kotor Varoši?
- 7 O: To je desno, znači zapadno od Kotor Varoši, otprilike 13 kilometara
8 udaljeno.
- 9 P: A da li je to 13 kilometara zračnom linijom ili putem?
- 10 O: Putem.
- 11 P: Hteo bih da postavim još neka pitanja. Vratiti ću se na ovo kasnije.
12 Koliko je veliko bilo Vaše selo? Koliko je bilo kuća u Hrvaćanima?
- 13 O: Otprilike 100 kuća.
- 14 P: A kakav je bio nacionalni sastav ljudi koji su živjeli u Vašem selu?
- 15 O: Svi su bili Muslimani.
- 16 P: Na karti se vidi da su dva obližnja sela, pored Hrvaćana, Tepići na
17 severu i Savići istočno od Hrvaćana. Koji je bio nacionalni sastav tih sela?
- 18 O: Srbi.
- 19 P: Također, na karti dalje ka jugu od Vašeg sela nalazi se selo koje se
20 zove Dabovci. Da li ste 1992. godine imali rođake koji su živeli u tom mestu?
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

- 1 O: Da. Moja sestra je tamo živela. Ona je bila udata.
- 2 P: Da li se sećate imena njenog muža?
- 3 O: Da. On se zvao Elvir Lihović.
- 4 P: A ko od Vaše porodice je živio sa Vama u Hrvacanima 1992. godine?
- 5 O: Živeo sam sa mamom, ocem, a kasnije i sa bratom koji mi se pridružio.
- 6 On se bio vratio iz Beograda.
- 7 P: A šta je on radio u Beogradu početkom 1992. godine?
- 8 O: Neposredno pred rat moj brat, nakon srednje škole, otišao je u
- 9 Beograd da bi odslužio vojni rok i u to vreme je primljen u vojsku.
- 10 P: U maju 1992. godine, kad pokušam da sračunam, čini mi se da ste Vi
- 11 tada imali 13, odnosno 14 godina. Je li to tačno?
- 12 O: Tačno, gospodine.
- 13 P: Da li ste pohađali školu?
- 14 O: Da. Bio sam tada u školi.
- 15 P: Gde ste išli u školu?
- 16 O: Išao sam u školu u Vrbanjcima.
- 17 P: Koja vrsta škole je to bila? Da li su đaci sve tri nacionalne
- 18 zajednice išli u tu školu?
- 19 O: Da, gospodine.
- 20 P: U maju 1992. godine, nešto pre Vašeg 14. rođendana, da li ste
- 21 primetili bilo šta neobično da se dešava u okolini Vaše škole i sela?
- 22 O: Da, primetio sam.
- 23 P: Hoćete li reći sudijama, molim Vas, šta je to što ste uočili?
- 24 O: Naravno. U maju 1992. godine, neposredno pred muslimanski praznik
- 25 Bajram, primetili smo da naši susedi iz Tepića i Savića kopaju rovove sa obe
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 strane.

2 Dvojica ljudi koje smo znali, Muho Dugonjić i njegov brat Murat
3 Dugonjić, dvojica viđenijih ljudi iz našeg sela, oni su bili zabrinuti kada su
4 videli da naši susedi kopaju rovove i odlučili su da odu i razgovaraju sa našim
5 komšijama. Između Hrvaćana i Savića postojala je osnovna škola gde sam ja
6 pohađao prva četiri razreda. Oni su pitali naše susede zašto kopaju rovove oko
7 sela, a ovi su im rekli da ne trebaju brinuti zbog toga, da je to samo vojna
8 vežba.

9 P: A pre tog događaja u maju 1992. godine, u ranijim godinama, da li ste
10 nekada viđali vojne vežbe, da se održavaju vojne vežbe u Vašem delu Bosne?

11 O: Da. Kada sam išao u školu - u stvari to je bio kraj sedmog razreda -
12 jednoga dana sam bio napolju, na odmoru koji je trajao 15 minuta i to je bilo
13 prvi put da sam primetio jedan veliki konvoj tenkova JNA i naoružanih vozila
14 koja su išla iz pravca Kotor Varoši, prolazila pored Vrbanjaca. Ja sam bio sa
15 drugovima preko ulice i nismo mogli preći ulicu zbog oklopnih vozila koja su
16 prolazila. Pozdravljali su nas vojnici koji su ovaj znak pokazivali i oni su
17 prolazili. Čim su prošli mi smo se vratili u školu. Bili smo uznemireni. Pitali
18 smo nastavnike šta se dešava, a oni nisu odgovorili na naše pitanje. Niko nije
19 znao. Tada smo primetili, odnosno znali da će se nešto dogoditi.

20 P: Vi ste podigli Vašu ruku i pokazali palca i prva dva prsta. Šta taj
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 znak znači za Vas?

2 O: Za mene, u to vreme mi smo znali da je to znak JNA. Ja ne znam tačno
3 šta je on značio, ali mi smo od naših očeva saznali da su oni koristili znak
4 koji su Srbi koristili.

5 P: Pre 1992. godine, da li se videli druge vojne vežbe koje je održavala
6 JNA u Vašem kraju? Dakle, ranijih godina, 1991. godine ili 1990.?

7 O: Da, sećam se kao mali dečko da je u to vreme bilo vežbi. Sećam se da
8 su jednoga dana imali vežbu i u našem selu. To su bile regularne uniforme JNA,
9 maslinasto zelene. I sećam se, jer je to za nas - ja sam bio dečak mali i bilo
10 nam je zabavno da im se priključimo, oni su nosili oružje koje nije bilo pravo i
11 to je nama više ličilo na igru - sećam se da je ta vežba bila jako zabavna za
12 nas. Oni su nas pustili da idemo uz njih, da dodirujemo njihovo oružje i igramo
13 se sa njim. Međutim, ovoga puta to je bilo potpuno drukčije.

14 P: A u ovim ranijim prilikama, da li je ikada itko kopao rovove oko
15 sela?

16 O: Ne, gospodine.

17 P: A da li ste videli tenkove tokom ranijih vežbi, ranijih godina?

18 O: Ne, gospodine.

19 P: Mislím da ste kazali da ste videli susede u selima Tepići i Savići
20 kako kopaju rovove otprilike oko Bajrama 1992. godine. Da li se sećate datuma
21 kada je to bilo? Da li to možete povezati sa svojim rođendanom 3. juna? Da li je

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to bilo pre ili posle Vašeg rođendana?

2 O: Ne sećam tačno, ali znam da je bio maj i da je bilo jako lepo
3 napolju. Ne mogu da se setim.

4 P: A otprilike u to vreme, da li se sećate nekog incidenta kada su došli
5 neki srpski vojnici u Vaše selo?

6 O: Da, gospodine.

7 P: Da li biste rekli sudijama kako se to dogodilo? Šta se desilo?

8 O: Otprilike četiri ili pet dana pre praznika Bajram, pet do šest dobro
9 naoružanih vojnika u kamuflažnim uniformama prošetali su kroz naše selo od
10 južnog kraja sela kroz čitavo selo. Sećam se da sam se igrao napolju sa
11 drugovima kada smo videli ove vojnike kako dolaze jer je moja kuća gledala na
12 jug prema Dabovici i Vrbanjcima i mi smo jasno mogli videti put i ljude koji
13 dolaze tim putem i prolaze tuda. Kada smo ih videli hteli smo da pobeegnemo. Bili
14 smo deca.

15 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: "Kada smo ih videli hteli smo da
16 potrčimo i pridružimo im se. Mi smo bili deca."

17 SVEDOK: [simultani prevod] No, moja mama je rekla: "Ne, nemoj ići tamo
18 jer mogu doći po tvog brata." Stavila me u jednu sobu, a ja kao dečarac koji sam
19 tada bio nisam hteo da čekam. Istrčao sam na stražnji deo kuće i znao sam da su
20 oni preko puta, tačno usred sela, i znao sam i otišao sam sa drugovima da vidim
21 ko dolazi.

22 I na toj raskrsnici koja je bila u sredini sela, tu se nalazilo mesto
23 gde su ljudi uveče izlazili, sedeli razgovarali, mi smo tu svakog dana čekali sa
24 jednim starcem koji je tamo sedeo svaki dan. I dok su ovi vojnici prilazili,
25 imali su redenike sa mecima preko pleća ukrštene. Bili su potpuno naoružani,

26

27

28

29

30

1 pozdravili su nas, rekli: "Dobar dan", ili "Dobro jutro". Samo su rekli: "Ovo je
2 lepo selo." Neki moji drugovi, i ljudi kasnije, znali su - naime ja sam primetio
3 da je jedan od njih bio Boro. Ne sećam se njegovog prezimena, no znao sam ga,
4 viđao sam ga. On nam je bio sused, a mama mi je kasnije rekla da su to sve bili
5 susedi iz Tepića i Savića.

6 Takođe, kasnije, saznali smo kada smo pobešli u Vakovce, da se radilo o
7 jednoj opkladi, da su se oni među sobom opkladili da će proći kroz Hrvacane
8 potpuno naoružani i da vide da li će ih neko zaustaviti.

9 P: Da li se bilo šta dogodilo osim što su oni prošli kroz selo?

10 O: Ne. Oni su samo pokazivali na kuće. Sećam se da su pokazali na kuću
11 Muhe Dugonjića koji je imao ogromnu kuću koja je tek bila završena. Bila je
12 ogromna kuća. Jedan od vojnika se okrenuo i pitao: "Je li to hotel?", a mi smo
13 rekli "Ne.". A on je rekao: "Pa to je zaista lepa kuća", i svi su gledali u kuće
14 i džamiju. Ništa se nije dogodilo. Samo su prošli kroz selo i nastavili da
15 hodaju prema Savićima.

16 P: A kako biste opisali kuće u Vašem selu u poređenju sa kućama u nekim
17 susednim selima? Kako bi se to moglo porediti u smislu blagostanja ili
18 ekonomskog prosperiteta?

19 O: Naše selo je imalo puno ljudi koji su radili izvan Bosne, naročito u
20 Nemačkoj i Austriji i naše selo je smatrano bogatim selo. Bilo je lepih, velikih
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kuća. Imali smo telefone, sve ono što bi čovek poželeli mogao. Sećam se da kad
2 su se spremali da izgrade put, da asfaltiraju put ka selu, mi smo pitali naše
3 komšije iz Tepića i Savića da nam se priključe, da i oni daju novac kako bismo
4 mogli svi zajednički da izgradimo put i da bi to bilo lakše za sve. Oni su,
5 sećam se, to odbili, tako da smo mi prestali sa asfaltiranjem na otprilike na
6 pola puta do Tepića i Savića, jer oni nisu hteli da učestvuju u tome. Ja mislim
7 da smo mi zaista bili jedno bogato selo u to vreme.

8 P: Nedugo nakon tog incidenta kada su srpski vojnici prošli kroz Vaše
9 selo tokom praznika Bajrama, da li se dogodilo nešto neobično u odnosu na Vaše
10 susede u Savićima i Tepićima?

11 O: Oprostite, da li biste mogli da ponovite pitanje?

12 P: Da. U vreme kada se to dogodilo, ili ubrzo nakon tog incidenta sa
13 prolaskom srpskih vojnika kroz Vaše selo, da li se dogodilo bilo šta neobično u
14 Vašem selu, a u vezi sa susednim srpskim selima?

15 O: Ne razumem. Ne sećam se.

16 P: Čega sledećeg od značaja ili bilo čega što nije bilo uobičajeno
17 možete da se setite u Vašem selu da se dogodilo?

18 O: Drugog dana Bajrama u našoj tradiciji porodice slave Bajram tako što
19 idu jedni drugima u posetu. Zajedno imaju obroke. Kao dečko, ja bih trčao okolo
20 i na južnom delu našeg sela gledajući prema Dabovcima, primetio sam na Novakovom
21 Brdu dva tenka i vojnike koji idu tamo-amo, otprilike dvadesetak vojnika u šumi
22 koja se tamo nalazila. Kada sam to video, odmah sam obavestio mog rođaka Akifa

23

24

25

26

27

28

29

30

1 da se nešto dešava na južnoj strani našeg sela prema Novakovom Brdu i on mi se
2 uskoro pridružio i mi smo saznali da su tamo se nalazila dva tenka na samom
3 Novakovom Brdu, i da su tu bili i neki vojnici. Oni su bili u uniformama
4 maslinaste boje. Kao što rekoh, bilo je petnaestak do dvadesetak vojnika.

5 P: Da li nam možete reći šta je Novakovo Brdo? Je li to selo ili grad?

6 O: Novakovo Brdo je brdo neposredno iznad Dabovaca. U stvari je povezano
7 sa Dabovcima, ali je to brdo južno od mog sela.

8 P: Šta se dogodilo nakon što ste svom rođaku Akifu rekli o ovim
9 događajima, o ovoj aktivnosti?

10 O: Akif i mnogi muškarci koji su išli od kuće do kuće zajedno sa hodžom
11 su se okupili i to je bilo upravo neposredno pored moje kuće. Oni su tu
12 prolazili pa su odlučili da dođu i u moju kuću, da sednu i porazgovaraju o tome
13 što se dešavalo sa našim susedima.

14 P: Možete li mi objasniti tko, odnosno šta je to hodža?

15 O: Hodža je bio zadužen za džamiju. On predstavlja našeg imama koji
16 pozdravlja porodice. Naročito tokom praznika ide od kuće do kuće, pridružuje se
17 porodicama i on je vodio molitve i pozivao ljude na molitvu.

18 P: A da li znate o čemu su ti ljudi razgovarali?

19 O: Sećam se da su nešto govorili o tome da je rat na pragu i da moraju
20 sestri i porazgovarati koliko ima oružja u selu i da treba da se okupe. Mi smo
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 imali ogromnu kuću, dakle, da se okupe u toj kući - nekih dvadesetak muškaraca,
2 uključujući i mog oca. Ja sam hteo da uđem unutra, međutim oni su mojoj mami
3 rekli treba da nas drži po strani i oni su zatvorili vrata - tako da ja ne znam
4 šta se tamo dešavalo.

5 P: A da li znate da li je bilo bilo kakvih poziva ili zahteva ili molbi
6 upućenih ljudima iz Vašeg sela da predaju oružje pre ovog datuma?

7 O: Ne, gospodine.

8 P: A koliko dugo je trajao taj sastanak, odnosno skup ljudi koji su
9 razgovarali, a gde Vama nije dozvoljeno da prisustvujete?

10 O: Otprilike 30 minuta do sata.

11 P: A šta se dogodilo kada je taj sastanak završen?

12 O: Kada se sastanak završio, oni su se razišli. Moj otac nam je rekao da
13 ostanemo u kući i da budem na sigurnom tamo, jer je on hteo da izađe da vidi
14 pošto je bilo jasno da će se nešto dogoditi te noći i on je samo otišao iz kuće
15 te noći. Ne znam kuda je otišao, ali mi smo ostali u kući?

16 P: A da li se nešto i dogodilo te noći?

17 O: Da, gospodine. Otprilike oko 11 sati te noći počelo je granatiranje i
18 bombardovanje i to je trajalo cele noći, sve do jutra.

19 P: Recite nam šta ste Vi i Vaša mama radili kada je počelo granatiranje
20 i bombardovanje?

21 O: Mi smo se pridružili mojoj tetki i mojim rođacima jer moja tetka je
22 bila... njena kuća je bila južno od naše kuće. Naše selo se u to vreme širilo.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ona je bila već blizu Vrbanjaca. Ona je pitala moju mamu da li može doći kod nas
2 te noći zato što nije bilo struje. I zaboravio sam bio da pomenem da je takođe
3 te noći, pre nego što je počelo granatiranje, moj rođak Akif došao do nas da bi
4 otišao po svoju sestru koja je u to vreme bila u Vrbanjcima. Pokušao je da...
5 konačno uspeo da je dobije na telefon i ona mu je rekla da su tri tenka zauzela
6 položaje u Vrbanjcima, da se ona jako boji. Pitala ga je šta se dešava. I u to
7 vreme mi smo mu rekli da zove svoju sestru koja je bila udata u Dabovcima. On je
8 pokušavao da je dobije, međutim bilo je... čulo se mnogo glasova na vezi tako da
9 nije uopšte mogao da dođe do nje. Sećam se da je u jednom trenutku rekao: "U
10 redu. Ja hoću da se predstavim jer mi treba da nađem tu osobu. Ima li ikakve
11 šanse da ja sad Vama kažem moje ime tako da bih mogao da dođem u vezu sa tom
12 osobom?" On nam je rekao, mi smo sedeli pored njega, da su mu se samo nasmejali
13 i da ubrzo nakon toga su telefonske linije odsečene, kao i struja.

14 Dakle, da se vratim na moju tetku. Ona je pitala moju mamu je li može da
15 dođe i provede tu noć sa nama. Mi smo otišli do kuće našeg suseda koji je imao
16 skrivenu sobu koja je pomalo bila ispod zemlje i mi smo tu našli skrovište i
17 proveli tu noć.

18 P: A sledećeg jutra, da li je granatiranje i bombardovanje prestalo?

19 O: Sećam se da smo svi bili zajedno. Ta noć je bila strašna.
20 Granatiranje na sve strane. Srbi su koristili megafon i objavljivali... Sećam se
21 jedne strašne scene kad su se čuli glasovi preko megafona koji su pozivali i
22 vikali: "Balije, spremite kafu." Izvikivali su imena Muhe i Murata. "Spremite
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam baklavu i alvu, uskoro ćemo doći da igramo kolo." Mi smo bili prepadnuti
2 kada smo čuli taj smeh.

3 Bombardovanje i granatiranje je sve vreme bilo, cele noći. I sećam se,
4 rano ujutro, da je neko polomio prozor. To je bio moj otac koji je rekao:
5 "Izlazite, izlazite! Vi ste poslednji koji su još ostali u selu. Srbi
6 preuzimaju...". I, u stvari, kuće naših susjeda su već bile spaljene jer ih
7 pogodila neka granata. Rekao nam je da oni dolaze sa severne strane, da su već u
8 selu od Tepića, da spaljuju kuće i u to vreme je bio opšti haos.

9 Mi smo pokušali da pođemo za njim. Išli smo jedan za drugim, ali nismo
10 mogli da prođemo kroz vrata jer smo bili okrenuti ka Novakovom Brdu, a oni su
11 pucali na sve strane tako da smo morali da se izvučemo kroz prozor i idemo iza
12 kuće i prolazimo jedan po jedan kroz taj brisani prostor. I sećam se da sam tada
13 prvi put nakon svega toga video brata koji je stajao i čekao. Naime, postoji
14 jedan put u našem selu. On je rekao: "Hoću da ostanete i da pažljivo slušate što
15 Vam govorim. Ovdje postoji snajper koji puca na ovu cestu. Hoću da prolazite, da
16 samo pređete put vrlo brzo jedan po jedan. Nemojte hodati putem, samo pređite i
17 odmah tražite zaklon."

18 Ja se sećam da sam držao jednog malog dečka za ruku, a njegova mama je
19 bila u drugom stanju i imala je malu bebu u rukama. Ona je rekla: "Drži ga samo
20 čvrsto za ruku, nemoj... I ako bude i ranjen ili povređen, samo ga vuci za
21 sobom."

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ova žena nije mogla da trči jer je upravo se bila porodila. Sećam se da
2 smo prešli tada upravo bili put, stajali smo tamo i bili smo jako uzdrmani. Ona
3 je imala rupe od metaka koji su prošli između njenih nogu, no ništa se nije
4 dogodilo. Ja sam bio strašno uplašen.

5 Pridružili smo se grupi ljudi, jednoj starijoj grupi ljudi koji su
6 pokušavali da i oni odu. Većina ljudi je već otišla. Išli su prema Plitskoj. Oni
7 su uglavnom bili Hrvati, u stvari - svi su bili Hrvati. Ponudili su nam da uđemo
8 jer smo upravo uspjeli da pobegnemo od Srba.

9 P: Da Vam postavim samo nekoliko konkretnih pitanja. Otprilike koliko je
10 udaljeno bilo selo Plitska od Vašeg sela?

11 O: Otprilike tri do četiri kilometra.

12 P: A koliko ljudi ste Vi videli u Vašoj grupi? Koliko je seljana
13 pokušavalo da pobjegne iz sela i odu u Plitsku?

14 O: Kao što sam pomenuo, naša grupa od pet, šest porodica, bila je
15 poslednja grupa koja je napustila selo i čuo sam da je većina seljana uspela da
16 ode osim pet ili šest starijih ljudi koji su odlučili da ostanu u selu jer nisu
17 mogli da hodaju. A svi drugi su uglavnom otišli.

18 P: Da li ste kasnije saznali šta se dogodilo sa tim starijim svetom koji
19 je ostao?

20 O: Da, gospodine. Svi su oni ubijeni.

21 P: A Vi ste to saznali kada ste se vratili u svoje selo nakon nekog
22 vremena. Je li to tačno?

23 O: Tačno, gospodine.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: O tome ćemo više razgovarati nešto kasnije.

2 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, da li je ovo vreme za pauzu?

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Sada ćemo napraviti pauzu i početi

4 sa radom u 18.05h.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 ... Početak pauze u 17.45h

7 ... Sednica nastavljena u 18.08h

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite. Izvolite sjesti.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođu poslužiteljice, uvedite svjedoka

10 u sudnicu.

11 Gospodine Hannis, imate riječ.

12 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

13 P: Gospodine, kada smo otišli na pauzu Vi ste govorili kako ste u

14 odlasku iz Vašega sela i u kretanju prema Plitskoj. Nakon što ste prešli cestu

15 gdje su Vam rekli da se nalaze snajperi, jeste li se izložili još nekim

16 opasnostima prije dolaska u Plitsku?

17 O: Jesmo.

18 P: Možete li nam nešto o tome ukratko reći?

19 O: Da. Između Hrvaćana i Plitske je jedno polje, otvoreno polje, nekih

20 otprilike 300 do 500 metara uzbrdo i tu smo morali puzati da bismo došli u šumu.

21 Po nama su pucali s Novakova Brda i iz Tepića. Mi smo morali puzati prema

22 Plitskoj.

23 P: Kada ste stigli u Plitsku, je li Vaša majka tamo bila?

24 O: Da. Ja sam se konačno pridružio majci zato jer smo se ranije bili

25 razdvojili.

26 P: A Vaš otac i brat, znate li gdje su oni bili u to vrijeme?

27

28

29

30

1 O: Pa ja i otac smo zajedno došli u Plitsku i tamo se pridružili majci.
2 Brata sam vidio tek kasnije.

3 P: Koliko ste vremena proveli u Plitskoj, otprilike?

4 O: Otprilike dva, tri dana.

5 P: Kamo ste otišli od tamo?

6 O: Otišli smo na Ćirkino Brdo.

7 P: Je li to još jedno selo u tom području?

8 O: Da, gospodine.

9 P: A koje su nacionalnosti bili stanovnici Ćirkinog Brda?

10 O: Svi stanovnici Ćirkina brda bili su Muslimani.

11 P: A kako je došlo do toga da ste otišli u to vrijeme za Ćirkino Brdo?

12 O: Kada smo došli u Plitsku, mještani su nas smjestili u vikendice.

13 Jedan čovjek po imenu Hasan, ne sjećam mu se prezimena, iz Ćirkina Brda je došao
14 po svoju sestru Zenu koja je bila moja teta i odveo je u Ćirkino Brdo. Mi smo
15 pošli sa Zenom, a on je tamo došao svojim traktorom i odveo nas u Ćirkino Brdo.

16 P: A tko je išao s Vama, s Vama osobno, dakle Vi i tko još iz Vaše
17 obitelji?

18 O: Išao sam sa svojom majkom.

19 P: A koliko ste vremena otprilike proveli u Ćirkinu Brdu?

20 O: Ja ne znam točno koliko je dana bilo, ali znam da nam je Hasan rekao
21 nešto kasnije... zapravo da je Ćirkino Brdo potpisalo lojalnost Srbima i jednoga
22 dana je on došao i rekao da su mu Srbi rekli da će, ako nastavi hraniti balije

23

24

25

26

27

28

29

30

1 iz Hrvaćana, ubiti njegovu obitelj i obitelji drugih ljudi. Tada nam je to rekao
2 i onda smo otišli iz Ćirkina Brda zato što nismo htjeli stvarati probleme drugim
3 ljudima.

4 P: Kada kažete: "otišli smo", mislite li Vi i Vaša majka ili još neki
5 drugi ljudi?

6 O: Ja sam otišao sa svojom mamom i drugim ljudima koji su tamo bili, ali
7 ja ne znam koliko nas.

8 P: Jesu li ti drugi ljudi bili također ljudi iz Hrvaćana?

9 O: Da.

10 P: Ti drugi seljani, jesu li to bili muškarci sposobni za borbu, za
11 vojsku, ili su bili možda žene, djeca?

12 O: Samo civili.

13 P: Kamo ste otišli iz Ćirkina Brda?

14 O: U Bilice.

15 P: A jesu li Bilice također jedno selo u općini Kotor Varoš?

16 O: Da.

17 P: A koje su nacionalnosti stanovnici toga sela? Recite nam ako znate.

18 O: Hrvati.

19 P: A jesu li Vas primili ti ljudi tamo, Vas i Vaše sumještane iz
20 Hrvaćana?

21 O: Jesu.

22 P: Koliko ste vremena otprilike tamo proveli?

23 O: Stvarno se ne sjećam.

24 P: Znate li je li to bilo nekoliko dana ili nekoliko tjedana?

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Nekoliko tjedana.
- 2 P: Dakle, Vi ste u jednom trenutku i od tamo otišli?
- 3 O: Kada smo došli u Bilice sjećam se da smo došli s one strane gdje je
4 bilo 15 - 20 dobro naoružanih ljudi, Hrvata uglavnom, koji su nas čekali. Oni su
5 znali da mi dolazimo i oni su nam ponudili svoje kuće i dali su nam hranu, dakle
6 da tamo jednostavno budemo smješteni. Radili smo na poljima i tamo smo bili - ne
7 znam točno koliko dugo - ne nekoliko dana. Bilo je nekoliko tjedana, do onoga
8 trenutka kada je počelo nestajati hrane pa smo odlučili otići iz Bilica prema
9 Hrvaćanima.
- 10 P: Dakle, natrag u svoje selo?
- 11 O: Da.
- 12 P: Nešto ranije ste kazali da je Ćirkino Brdo potpisalo lojalnost
13 Srbima. Na osnovi Vašega opisa naoružanih ljudi u Bilicama, pretpostavljam da
14 oni nisu potpisali lojalnost Srbima.
- 15 O: Ne.
- 16 P: Koliko vas se odlučilo vratiti u Vaše rodno selo iz Bilica?
- 17 O: Oko 50 do 70 žena i djece.
- 18 P: Sjećate li se otprilike kolika je udaljenost između ta dva mjesta?
- 19 O: Između Bilica i Hrvaćana?
- 20 P: Da.
- 21 O: Rekao bih 5 do 6 kilometara, ali nisam siguran.
- 22 P: Jeste li na putu tamo naišli na nekakve vojnike?
- 23 O: Da. Naišli smo na dvojicu vojnika u blizini našega sela.
- 24 P: A znate li koje su nacionalnosti oni bili?
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: To su bila dva srpska vojnika.

2 P: Je li ih itko iz Vaše grupe poznavao ili je li znao odakle su?

3 O: Pa, tamo gdje smo ih sreli prije rata su bile... to su zapravo bile

4 tri srpske kuće između Plitske i Hrvaćana. Kao što sam već rekao, već smo se

5 bili umorili od života tamo i počelo je nestajati hrane pa smo se odlučili

6 vratiti u Hrvaćane i tada smo na njih naišli. Jedan od njih je, mislim, bio

7 ranjen zato što ga je drugi čovjek nosio, a on se držao za trbuh ovako. I kada

8 su nas vidjeli bili su iznenađeni pa su nam rekli, odnosno jedan se jako

9 naljutio i rekao: "Što vi balije, gdje ste krenuli?" Moja majka im je rekla da

10 se vraćamo u selo, i ova druga žena, zato što nemamo kamo otići. A on je rekao:

11 "Vi možete samo poći u Tursku. Vama je tamo mjesto i baš me briga ako poginete."

12 I onda su otišli prema Vrbanjcima.

13 P: I onda je li Vaša grupa, dakle, se vratila u to Vaše selo, u

14 Hrvaćane?

15 O: Da, da. Prošli smo mimo te tri kuće i u selo smo ušli s južne strane.

16 P: Recite sucima što ste vidjeli kada ste tamo stigli. Kako je selo

17 izgledalo?

18 O: Kada smo s južne strane ušli u selo... mjesto je bilo potpuno

19 razoreno. Sjećam se, moja teta je imala kuću - kako sam prije rekao - to je bila

20 sasvim nova kuća. Ona je bila spaljena, srušena, stoka je sva bila puštena.

21 Nešto od te stoke je bilo ubijeno i ležalo po cesti. Nešto kasnije smo

22 ustanovili da su sve kuće oštećene, spaljene, opljačkane i razorene. No, tri

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kuće koje su bile novosagrađene su još uvijek tamo stajale.

2 PREVODILAC: Tužitelj nema uključen mikrofona.

3 G. HANNIS: [simultani prevod]

4 P: Jeste li Vi išta saznali o onim starcima koji su ostali u selu kada
5 ste Vi svi pošli za Plitsku?

6 O: Da. Jesmo. Kad smo došli do križanja usred sela, razdvojili smo se.
7 Svatko je išao ka svojoj kući. Sjećam se da sam ja pošao s mamom da vidimo što
8 je s našom kućom. Išli smo prema spaljenim i razorenim kućama i onda smo došli
9 do naše kuće od koje su ostala samo četiri zida. Dva dimnjaka su bila potpuno
10 spaljena, kuća je bila opljačkana i ništa nije ostalo. Ustanovio sam da su mi
11 ubili psa i nismo tamo htjeli ostati dugo zato što smo postali nervozni i
12 uplašili smo se. Ja sam ubrao nekoliko jabuka sa stabla. Onda me mama pozvala i
13 rekla: "Idemo pronaći druge."

14 Našli smo se na tom križanju i tamo smo našli ženu koja je plakala i
15 vrištala, a onda su pronašli tog starca, Ibru Dugonjića, religioznog čovjeka,
16 vjernika koji nije htio otići kada smo mi odlazili iz sela. I njega su ubili i
17 zapalili. Pronašli su njegove kosti.

18 P: Odmorite se malo. Ako hoćete da napravimo pauzu ili možda maramicu,
19 tu Vam je pri ruci, što god Vam treba.

20 O: Majka mi je rekla da ostanem tamo, a oni su uzeli njegove kosti i
21 pokopali su ga. Osim toga, i ostale su obitelji pošle da vide je li išta ostalo.
22 Ustanovili su da je još četvero starih ljudi ubijeno. Pokupili su njihove kosti
23 pa smo ih pokopali.

24 PREVODILAC: Mikrofona.

25 G. HANNIS: [simultani prevod]

26 P: Je li u Vašem selu bila i džamija?

27 O: Džamija više nije bila tamo. Minaret je bio srušen. Ja sam htio poći
28
29
30

1 tamo jer se sjećam da sam odlazio tamo kao dječak. Htio sam poći tamo, a mama mi
2 je rekla da je netko kazao da ne idem jer bi tamo moglo biti mina ili nečega.
3 Tako da sam stvarno htio tamo proći, ali mi nisu to dopustili. Ali, minaret je
4 bio skroz razoren.

5 PREVODILAC: Mikrofon!

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, mikrofon molim.

7 G. HANNIS: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude. Ja bih zamolio da
8 se sljedećoj fotografiji odredi broj dokaznog predmeta i da se pokaže svjedoku.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nema potrebe gasiti mikrofon, zato što
10 nemamo zaštitnih mjera za ovog svjedoka.

11 G. HANNIS: [simultani prevod] Zaboravio sam, časni Sude. Ostavit ću ga
12 uključenog.

13 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dokazni predmet Optužbe, P349.

14 G. HANNIS: [simultani prevod]

15 P: Gospodine Pašiću, recite nam prepoznajete li što se vidi na ovoj
16 slici?

17 O: Ovo su ostaci džamije u Hrvacanima. Kao što vidite, tu nema minareta.

18 P: Jeste li od ikoga saznali kako je džamija oštećena?

19 O: Jesmo. Saznali smo da je razorena eksplozivom jer u to vrijeme dok su
20 granatirali selo mi smo iz sela otišli, a minaret i džamija su još bili na svom
21 mjestu. A ljudi, bila je jedna obitelj koja je zapravo ostala i oni su nam rekli

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kada smo se vratili, dok smo se vraćali, najprije su rekli da su iznenađeni što
2 nas vide, a onda su nam rekli da je džamija uništena eksplozivom.

3 P: A tko su bili ti ljudi koji su Vam to rekli?

4 O: Jedan starac koji je ostao sa svojom ženom. On je živio u blizini
5 džamije. On nije htio nikamo odlaziti i u to vrijeme je još bio živ, ali smo
6 kasnije saznali da su i njega ubili.

7 P: Je li Vam on rekao tko je minirao džamiju, tko je postavio eksploziv?

8 O: Rekao je da su to učinili ljudi iz Tepića i Savića. Nije spominjao
9 imena.

10 P: Dok ste svi bili tamo u selu i dok ste gledali što se dogodilo s
11 Vašim kućama, je li Vam itko prišao, je li itko razgovarao s Vama?

12 O: Kratko nakon što smo se svi okupili, nakon što smo pokopali pobijene,
13 vidjeli smo jedan traktor pun vojnika kako dolazi iz Tepića prema selu. I onda
14 smo se svi okupili i znali smo da oni dolaze. Par minuta, pet minuta kasnije,
15 traktor se zaustavio i s njega je sišlo 15 do 20 vojnika. Neki su bili odjeveni
16 u maskirne uniforme, neki su bili odjeveni u maslinasto zelene uniforme, a
17 nekima su lica bila pokrivena. Jedan od njih bio je stvarno zao prema nama.
18 Počeo je vikati i pitao je: "Što vi balije ovdje radite? Nema vama tu mjesta."

19 A bio je jedan vojnik koji je bio jako ljubazan, koji ga je pokušao
20 zadržati i smiriti. I on je fino nas pitao što mi tu radimo, a mi smo rekli da
21 smo se vratili jer da nemamo kamo otići osim naših domova. Sjećam se da je s
22 nama bila i jedna trudna žena koja je svaki čas trebala roditi i trebalo joj je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vode. Tražili smo vode i taj vojnik nam je rekao da ostanemo tu i da će on
2 poslati nekoga iz Tepića po nas. 15 minuta kasnije su nam donijeli kantu vode, a
3 on nas je pitao zašto hoćemo tu ostati. A, kao što sam već rekao, mi smo
4 odlučili tu ostati, a on je rekao: "Pa nema tu ničega, sve je uništeno." I onda
5 je moja mama rekla: "Možemo li mi možda otići u Gariće i Vakufovce našim
6 rođacima?" A on je rekao: "Pa to je možda bolja ideja nego da ostanete ovdje."
7 No, pet, šest obitelji je odlučilo ostati zato što nisu imali obitelji ili
8 rodbine ni u Garićima ni u Vakufovcima.

9 Onda nam je ponudio dvojicu vojnika, koji god hoće otići... Dakle, onda
10 smo mi otišli za Gariće i Vakufovce, a tih pet, šest obitelji je ostalo.

11 P: Je li Vaša mama ili je li netko drugi poznavao te vojnike koji su
12 došli iz Tepića? Jesu li oni bili mještani ili pak Srbi iz nekih drugih mjesta?

13 O: Ja nikoga nisam prepoznao. Majka mi je rekla da su svi bili mještani,
14 neki iz Tepića, neki iz Savića.

15 P: Sad mi recite, molim Vas, gdje se nalaze Garići u odnosu na Vaše
16 rodno selo, Hrvaćane? U kojem pravcu se oni nalaze i koliko daleko, otprilike?
17 Naravno, ako se sjećate.

18 O: Vakufci su lijevo od nas, dakle istočno od Hrvaćana. Dakle, najprije
19 Savići, pa onda Vakufci i Garići. Ne sjećam se koliko daleko su oni od Hrvaćana.
20 Otprilike jedan kilometar.

21 P: A koje su nacionalnosti stanovnici tih sela?

22 O: Svi Muslimani.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Jeste li morali proći kroz neko srpsko selo da biste došli do Garića?

2 O: Da bismo došli do Garića i Vakufaca morali smo proći kroz Saviće,
3 srpsko selo.

4 P: Je li se išta dogodilo s Vašom grupom dok ste išli za Gariće kada ste
5 došli u Saviće?

6 O: Kad smo došli u Saviće tamo su nas čekali civili. Sjećam se da je
7 jedna žena stvarno bila ljuta i zla prema nama. Moja majka je znala kako se ona
8 zove i kasnije je njezin Dalibor išao sa mnom u školu. Ona je bila jako ljuta i
9 htjela je pucati na nas. Zapravo je pokušala uzeti pušku od ovoga vojnika i
10 rekla je: "Što vi balije hoćete ovdje? Vi se motate ovuda dok naši vojnici ginu
11 u Večićima."

12 I onda ju je taj vojnik odgurnuo i rekao nam samo da se nastavimo
13 kretati, da nastavimo hodati. Ona je pljuvala po nama i bacala kamenje za nama.

14 P: Sjećate li se koliko Vas je bilo u toj grupi koji ste išli iz Vašega
15 sela za Gariće, otprilike?

16 O: Otprilike 50.

17 P: Koliko ste vremena proveli u Garićima kad ste tamo stigli, otprilike?

18 O: Da bismo došli u Gariće morali smo proći preko Vakufaca. Neke su
19 obitelji tamo ostale, ali mi smo otišli u Gariće jer smo tamo imali rođaka Atifa
20 Agambegovića koji je htio da mi dođemo tamo. I u Garićima smo ostali otprilike
21 tri do četiri tjedna.

22 P: Zašto ste odlučili otići iz Garića nakon tri do četiri tjedna?

23 O: Pa opet je počelo nestajati hrane. Mi smo pomagali, kamo god smo
24 otišli pomagali smo ljudima. Radili smo na njivama i nastojali doći do hrane,

25

26

27

28

29

30

1 ali nitko to nije očekivao i hrane je počelo nestajati pa smo se odlučili
2 vratiti u Bilice.

3 P: Kada ste se vratili u Bilice, što se događalo u tom selu tada?

4 O: Pa, tada sam prvi puta vidio svojega brata. On je inzistirao da
5 dođemo u Bilice. On nas je čekao i rekao nam da je nekako dobio informaciju da
6 se Bilice neće još dugo držati pa nam je rekao da bismo mogli poći s njim za
7 Večiće ili se vratiti u Gariće. On je, naime, inzistirao da se vratimo u Gariće
8 zato što je stvar postajala opasna. On nam je dao 200 maraka. Primijetili smo da
9 se mještani pakiraju i tada smo znali da će se nešto dogoditi. Dakle, nismo
10 htjeli gubiti vrijeme pa smo se ponovo vratili u Gariće.

11 P: Ovaj drugi put kada ste bili u Bilicama, koliko ste dugo tu otprilike
12 ostali?

13 O: Četiri do pet dana. Ne mogu se setiti tačno.

14 P: Vi ste rekli da ste videli kako se meštani pakuju. Šta ste pod tim
15 mislili tačno?

16 O: Oni su spremali svu svoju imovinu i mi smo ih pitali, jer ova žena
17 koja nam je omogućila da stanujemo u kući njenoj, pitali smo je zašto se
18 pakujete i ona je rekla: "Odlazimo za Travnik. Moramo otići, moramo se
19 spakovati." I tada je nastao opšti haos. Nismo znali kuda da pođemo. Oni su samo
20 pakovali svoju imovinu kako bi izašli odatle.

21 P: Vi ste onda ponovo otišli u Gariće po drugi put?

22 O: Tačno.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li ste kasnije čuli šta se dogodilo sa Bilicama i da li je zaista
2 palo?

3 O: Čuli smo da je pop sarađivao sa Srbima. Potpisao je sporazum da za
4 sve ljude koji su živeli, dakle, Srbi su im ponudili bezbedan prolaz pod uslovom
5 da predaju svoje oružje i svi oni koji su bili u Bilici u to vreme su preživeli.
6 Oni koji nisu hteli da ostanu otišli su u druga mesta, u Vakufce /prevod
7 engleskog transkripta: "u Večiće, Gariće i Vakufce"/.

8 P: Koliko dugo ste ostali u Garićima ovaj drugi put, otprilike?

9 O: Otprilike mesec do dva dana.

10 P: A kako je došlo do toga da ste ponovo napustili Gariće nakon tog
11 drugog boravka tamo? Šta se dogodilo?

12 O: Sećam se da smo svaku noć provodili napolju. Struje nije bilo.
13 Dolazila je povremeno, a zatim ponovno bila nestajala. Mi smo sedeli napolju i
14 gledali povremeno kako bombarduju, pucaju u Večićima. Kada je naš rođak Akif
15 Pašić došao od nekuda, on je samo uskočio u kuću i rekao: "Da popijemo kafu?" Mi
16 smo se prepali jer je on izgledao strašno u to vreme. Imao je dugu kosu, bradu,
17 bio je naoružan. Moja mama ga je pitala: "Pa šta radiš tu?", a on je rekao: "Ja
18 sam tu da popijem kafu sa prijateljima." Ona ga je pitala: "Kako to misliš?", a
19 on joj kaže: "Pa dvojica Srba, mojih prijatelja, čekaju me napolju." I zaista,
20 dvojica vojnika su ga čekala napolju. On nam je rekao: "Došao sam da Vam kažem
21 da će sutra civili iz Hrvacana... da treba da se spakuju i odu. Mi postigli
22 sporazum sa Srbima da Vi odete ka Vrbanjcima, odnosno odatle ka Večićima."

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Nije dugo ostao. Popio je kafu i onda je otišao.

2 P: A ova dvojica vojnika koja su bili sa njim, koje su oni bili
3 nacionalne pripadnosti?

4 O: Oni su bili Srbi, dobro naoružani.

5 P: A da li Vas je iznenadilo da vidite svog rođaka, naoružanog, sa
6 dvojicom naoružanih srpskih vojnika?

7 O: Da. Bili smo zaista iznenađeni.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, samo da pitam jednu
9 stvar jer mi nije sasvim jasna iz transkripta.

10 Kada ste nam rekli o sporazumu koji je bio napravljen sa Srbima da Vi
11 odete i Vrbanjce i da dobije putne isprave, i da onda svi treba da odete gde? U
12 koje mesto? Niste to pomenuli.

13 SVEDOK: [simultani prevod] U Večiće.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Molim nastavite, gospodine
15 Hannis.

16 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude. Možemo li sada dobiti
17 sledeći dokument? To je dokument koji nosi naslov "Vanredna sednica ratnog
18 Predsedništva se nastavlja". To je engleski 03005024. Molim da se dodeli broj
19 ovom dokumentu i da se pokaže svedoku.

20 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovo je dokazni predmet P350.

21 G. HANNIS: [simultani prevod]

22 P: Gospodine Pašiću, hteo bih da Vas uputim na posljednji pasus ovog
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dokumenta koji nosi datum 2. novembar 1992. godine. Ja bih sada pročitao taj
2 deo. Tu kaže: "Nastavak sednice se odvija tako što je kapetan Baladan /u
3 engleskom transkriptu: "Balaban"/ doveo predstavništvo pregovarača iz Večića,
4 Alagića Raifa i Pašića kojima je pukovnik Bogović preneo stav komande i postavio
5 pitanje koliko im treba vremena da predaju oružje i poslao ih nazad u Večiće da
6 dođu sa odgovorom."

7 Da li Vam je poznato da li se ovaj Pašić koji se pominje u ovom pasusu,
8 u ovom dokumentu, da li je to Vaš rođak koji je učestvovao u tim pregovorima?

9 O: Ne znam, ali znam da je on te noći došao sa dvojicom srpskih vojnika,
10 pa pretpostavljam da jeste. Inače, zašto bi dolazio sa dvojicom vojnika?

11 P: A da li znate otprilike - dakle ne tačan dan, no s obzirom na onaj
12 dan kada je Vaš rođak došao da Vam to kaže - koliko dana posle toga ili kol'ko
13 vremena posle toga su Večići pali?

14 O: Rekao bih da je prošlo šest do sedam dana otprilike.

15 P: U redu. Narednog dana nakon što je Akif došao i rekao Vam o tome, da
16 li ste Vi otišli u Vrbanjce?

17 O: Da, otišao sam tamo sa mamom i svim ljudima iz Garića i iz Vakufaca.

18 P: Koliko otprilike ljudi je bilo u toj grupi s Vama?

19 O: Bilo nas je otprilike 50 do 70.

20 P: Da li je bilo muškaraca vojne dobi?

21 O: Ne, gospodine. Svi su bili civili.

22 P: A šta ste radili u Vrbanjcima?

23 O: Kad smo stigli u Vrbanjce rekli su nam da ostanemo, da stanemo pred
24
25
26
27
28
29
30

1 staru školsku zgradu - ja sam znao tu staru školsku zgradu - dok neko ne ode do
2 nove škole da donese putne isprave. U to vreme sedeli smo na travi i okolo su
3 prolazili mnogi vojnici i u jednom trenutku je jedan vojnik prišao mojoj mami i
4 pitao je: "Šta ti radiš ovde?" Mama mi je rekla da je to bio Josip. Ona ga je
5 znala od ranije. On je pitao: "Šta ti radiš tu, kako ide?", a mama je samo
6 odgovorila: "Mi smo dobro, u redu je sve sa nama."

7 P: A koje je on bio nacionalnosti?

8 O: On je bio Srbin.

9 P: Da li je rekao nešto Vama ili Vašoj mami ili Vašoj grupi o odlasku u
10 Večiće?

11 O: On nije ništa rekao, ali pet minuta kasnije ona osoba koja je otišla
12 iz naše grupe po putne isprave vratila se i rekao nam... oni su nam rekli da
13 ustanemo i da polako krenemo ka Večićima.

14 P: A kako ste stigli do Večića iz Vrbanjca?

15 O: Mi smo iz Vrbanjaca celim putem morali da pešačimo do Večića, polako.

16 P: A šta se dogodilo kada ste tamo stigli?

17 O: Sećam se kad smo prelazili, išli putem i kad smo prešli most. Iza
18 mosta put je bio potpuno blokiran od stabala tako da nam je bilo teško da
19 pređemo tim putem. Međutim, čim smo izašli, prišli Večićima, ljudi su počeli da
20 izlaze. Neki ljudi su počeli da izlaze naoružani sa strane uz put i rekli nam da
21 idemo da se podelimo na dve različite grupe.

22 P: U to vreme, tko su bili ljudi koji su bili u Večićima?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Svi su bili Muslimani.

2 P: Da li je bilo Hrvata?

3 O: To ne znam.

4 P: Da li je bilo Srba?

5 O: Nije bilo Srba.

6 P: Koliko su Večići bili veliki? Koliko je veliko to selo, ako znate?

7 O: Večići je bilo veliko selo. Imali su dve džamije u selu. Sećam se,

8 kada smo prilazili selu neko nam je rekao, meni i mojoj mami, da moramo ići

9 desnim putem od reke Cvrcke koja je delila selo na dva dela. Mi smo krenuli na

10 desno i dok smo prolazili video sam puno kuća. To je veliko selo, ali ne znam

11 koliko je veliko bilo. Imali su dve džamije.

12 P: A u kakvom stanju je bilo to selo i zgrade u selu?

13 O: Sve je uglavnom bilo uništeno. Sećam se, dok smo hodali, u to vreme

14 nam se i moj otac pridružio. On nam je rekao: "Krenite za mnom.", jer je

15 poznavao tu nekog prijatelja koji će nam obezbediti smeštaj. I dok smo

16 prolazili, prvih 30 kuća pored kojih smo prošli, bile su potpuno spaljene i

17 znamo i zbog čega. Jer, kada sam bio u Ćirkinom Brdu, Srbi su koristili vazdušni

18 napad tri dana da bi uništili Večiće, da bi napadali Večiće i sećam se da sam

19 trećeg dana, da smo bili napolju i gledali dok oni bombarduju, vojnici sa ove

20 strane hrvatskog sela pored Večića... Tu se nalazio jedan brisani prostor i mi

21 smo vrlo lako mogli da ga vidio. Neki od nas su imali durbine. Oni su ušli u

22 sela, zatim se razvili u redove, ušli u selo, spalili tih 30 kuća i svakog ko se

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tamo nalazio. To znam zato što je moj rođak bio u bolnici i on je preživeo u toj
2 bolnici. Dakle, oni su sve pobili i on nam je rekao kako je sve to bilo.

3 P: Da Vas samo zaustavim na trenutak da biste razjasnili nekoliko
4 pitanja. Vi ste rekli da ste videli da tri dana iz vazduha napadaju Večiće. Kada
5 ste to videli?

6 O: Mogu reći da smo bili u Ćirkinom Brdu ja i mama. Radili smo u poljima
7 kod Hasanove kuće. Jednoga dana smo radili u polju i jedan avion je jako nisko
8 leteo. Mi nismo znali šta će se dogoditi. Ja sam samo čuo kako mi mama kaže:
9 "Lezi i pokrij glavu rukama." Oni su naišli i napadali su dolazeći od strane
10 Ćirkinog Brda ka Večićima i to je trajalo tri dana, i to samo danju.

11 P: A Vi ste bili u Ćirkinom Brdu onda kada ste prvi put otišli iz svog
12 sela i prešli iz Plitske? I Vi tada niste dolazili u selo Večići, nego tek
13 nekoliko meseci kasnije?

14 O: Tačno.

15 P: Kad Vam je otac pokazao selo, da li Vam je rekao da je nešto od te
16 štete bilo usled vazdušnog bombardovanja?

17 O: Da. Nekako, oni su bili... Večići su uspeali da postignu sporazum sa
18 Srbima tako da četiri, pet dana nije bilo nikakvih borbi. Tako da je sledećeg
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 jutra moj otac me poveo i rekao: "Pođi sa mnom, hoću da ti pokažem neka mesta na
2 kojima sam bio." Onda me poveo i prva kuća u kojoj je on tada živeo, ispred nje
3 se nalazilo veliko, staro drvo. Sećam se da dok sam prolazio on je rekao: "Vidi
4 to drvo." Tik pored njega je stajala jedna velika, velika bomba. Mislim da je
5 bila neaktivirana. Udarila je drvo i prosto kao da ga je odsekla. On je bio u
6 kući. Kada se probudio saznao je da bomba nije eksplodirala, ili već tako nekako
7 i rekao je: "Nemoj ovde prilaziti." Onda smo prošli pored džamije i tu je bila
8 jedna kuća. Ja sam ga pitao: "Šta je to tata?" Tu je bilo nekoliko grobova koji
9 su bili sveže humke ispred kuće, i on je rekao: "Ova cela porodica je stradala u
10 vazdušnom napadu. Bomba je pala na njihovu kuću i sve ih spalila, tako da su ih
11 sahranili odmah tu ispred kuće."

12 P: A da li je on išta rekao o zapaljivoj bombi?

13 O: On je rekao da on misli da su koristili napalm bombe jer kad bi bomba
14 eksplodirala - sve bi odjednom se zapalilo.

15 P: A ta neeksplozivna bomba koju ste videli, gde je to drvo bilo
16 presečeno, koliko je bila velika ta bomba?

17 O: Sećam se, tada sam imao samo 14 godina, ona je bila otprilike moje
18 visine, moje veličine. Bila je stvarno velika.

19 P: Vi mi se činite prilično visokim. Koliko ste tada bili visoki, kada
20 ste imali 14 godina?

21 O: Znate šta, bomba je bila ovolika.

22 P: Da, ali Vi pokazujete rukom. Da li to znači da je bomba bila
23
24
25
26
27
28
29
30

1 otprilike 30 santimetara viša od tog stola za kojim sedite?

2 O: Da.

3 P: A Vi sada rukama pokazujete koliko je otprilike široka ta bomba bila?

4 O: Možda metar ili dva.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Hannis, za zapisnik, mislim da
6 treba reći da je svedok pokazao otprilike visinu bombe od metar i 40
7 santimetara.

8 G. HANNIS: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Koliko ste dugo ostali u Večićima?

10 O: Četiri do pet dana. Ne mogu da se setim tačno, ali mislim da je bilo
11 četiri do pet dana.

12 P: A šta se događalo u Večićima u to vreme kad ste Vi tamo bili?

13 O: Petoga dana počelo je bombardovanje i granatiranje. Uskoro nam je
14 rečeno da moramo da odemo u podrum. Ljudi koji su bili u kući su nam rekli:
15 "Morate izaći i odmah pored kuće se nalazi podrum. Morate otići u taj podrum."
16 Ponovo su počele borbe, ispaljivanje bombi i granata. Mislim da je to bilo
17 petoga dana.

18 P: Zbog čega ste odlučili da odete?

19 O: Sećam se da je te noći moj otac došao. Došao je da se pozdravi sa
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mnom i mamom. Ušao je, zagrlio me i rekao mami: "Večeras ćemo poći. Ne znam da
2 li treba i Elvedina da povedem sa sobom. Ako ga ostavim ovde sa tobom, bojim se,
3 čuo sam da Srbi odvođe sve dečake u konvojima u Banja Luku, pa mislim da je
4 bolje ako pođe sa mnom, da će mu bolje biti." A mama moja je tada rekla: "Mislim
5 da je to pametno da on pođe sa tobom."

6 P: A sa kim je Vaš otac polazio? S kim je on išao? Da li je on sam
7 odlazio ili je išao sa nekom grupom?

8 O: Mi smo krenuli noću sa grupom od 500 do 700 ljudi ukupno, uglavnom
9 muškaraca. Ja bih rekao da je bilo možda tri žene i otprilike 15-ak dečaka.

10 P: A koliko stari su bili ti dečaci, Vaše dobi?

11 O: Da. Bili su kao ja.

12 P: Rekli ste nam o svojoj mami, a šta je sa ostalima? Da li je bilo još
13 žena i mlađe dece u selu?

14 O: Da.

15 P: Šta su oni nameravali da učine?

16 O: Sećam se da je moja mama pitala tatu: "Pa šta mi da radimo? Ako vi
17 odete, šta ćemo mi da uradimo? Šta ćemo mi sutra da uradimo?" On je rekao:
18 "Sutra svi istaknite belu zastavu. Nađite neku košulju ili nešto i krenite
19 maršom prema Vrbanjcima."

20 G. HANNIS: [simultani prevod] Časni Sude, možda je ovo pravi trenutak da
21 zastanemo.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 planiran da svedoči tri sata.

2 Gospodo Loukas, da li ima bilo kakvih problema da počnete sa unakrsnim
3 ispitivanjem ovoga svedoka sutra kad završi gospodin Hannis?

4 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ne, nema nikakvih problema. Mislim da će
5 svedočenje ovog svedoka moći da se završi sutra pa ostaje pitanje šta ćemo
6 raditi u petak.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to je moje sledeće pitanje.
8 Gospodine Hannis?

9 G. HANNIS: [simultani prevod] Nisam znao za ovo, no mi nećemo imati više
10 svedoka ove nedelje. Ja se izvinjavam Sudu što neću moći da ispunim to vreme sa
11 svedokom sutra. To je ona nedelja gde smo mi pomerili svedoke i kada smo
12 pomerili, nismo mogli da nađemo pravog svedoka koji bi mogao doći. A za ovog
13 svedoka, nismo želeli da ga zadržavamo predugo jer je on došao preko okeana i mi
14 smo želeli da on ostane iduće nedelje obzirom da je ponedeljak praznik, pa zatim
15 imamo svedoka koji je pozvan pod sudskim pozivom u utorak.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Tužilaštvo još uvek mora da se
17 navikne na svoju sopstvenu brzinu, a zatim, šta Odbrana neće saznati od Sudskog
18 veća saznati će od Tužilaštva.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Samo još jedno pitanje. Ukoliko ima
2 izgleda da radimo i u petak... Postoji, naime, neki program koji je organizovalo
3 udruženje advokata novog elektronskog sistema koji će biti u primeni u Sudu i
4 svi članovi tima Odbrane su se nadali da će moći da prisustvuju toj obuci. Prema
5 tome, mogu samo reći da ponekad eto ima i dobrih strana od nečega što baš nije
6 najsrećnije.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, u redu. Ukoliko nam sutra preostane
8 nešto vremena, voleo bih da nastavimo sa čitanjem onih preostalih izjava po
9 pravilu 92bis.

10 G. HANNIS: [simultani prevod] Ja mislim da imamo jedan broj izjava koje
11 možemo nastaviti sa čitanjem sutra. Možda ima još nekoliko dokaznih predmeta od
12 prethodnih svedoka koje želimo da uvedemo.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, mi imamo jedan ograničen spisak
14 dokaznih predmeta, ali tu je ostalo otvoreno pitanje predmeta 200 do 203. Možda
15 bi mogli da nam date o tome informacije.

16 G. HANNIS: [simultani prevod] Da. Ja sam konkretno mislio na svedoka
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

